

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema jo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Novo!
Perla
EMULZIJSKA
KREMA

Z OKRAJNEGA POSVETOVANJA SZDL 10. IN 11. APRILA V PORTOROŽU

Poglabljanje družbenega upravljanja

V sredo, dne 10. aprila, je začelo v Portorožu dvodnevno posvetovanje okrajne organizacije SZDL, ki so jo zastopali 303 delegati s področja celotnega koprškega okraja.

Posvetovanje je vodil sekretariat Okrajnega odbora SZDL s tovarišem Albertom Jakopičem-Kajtimirov na čelu. Kot gosta sta se posvetovanja udeležila tudi tovariša Dušan Bravničar, član Glavnega odbora SZDL Slovenije, in pa Tine Remškar, predsednik okrajnega odbora SZDL sosednjega goriškega okraja.

Delo posvetovanja se je odvijalo v dveh komisijah, vendar pa ob zaključku redakcije še nimamo vsega gradiva. V prihodnji številki lista bomo prinesli najznačilnejše rezultate, ki jih je to bogato posvetovanje dalo.

Vtem ko so pred začetkom posvetovanja vsi delegati sprejeli v dveh izbranih brošurah Poročilo o komunalnem sistemu za okrajno posvetovanje in Politično organizacijsko poročilo Okrajnega odbora SZDL, je predsednik Okrajnega odbora Socialistične zveze tov. Albert Jakopič-Kajtimir po pozdravu gostov in delegatov ter po običajnih formalnostih zasedanja v svojem uvodnem referatu zjel nekatera poglobljena vprašanja, ki v omenjenih dveh poročilih niso posebej obdelana. Iz njegovega poročila v strnjeni obliki povzemamo nekaj njegovih postavk:

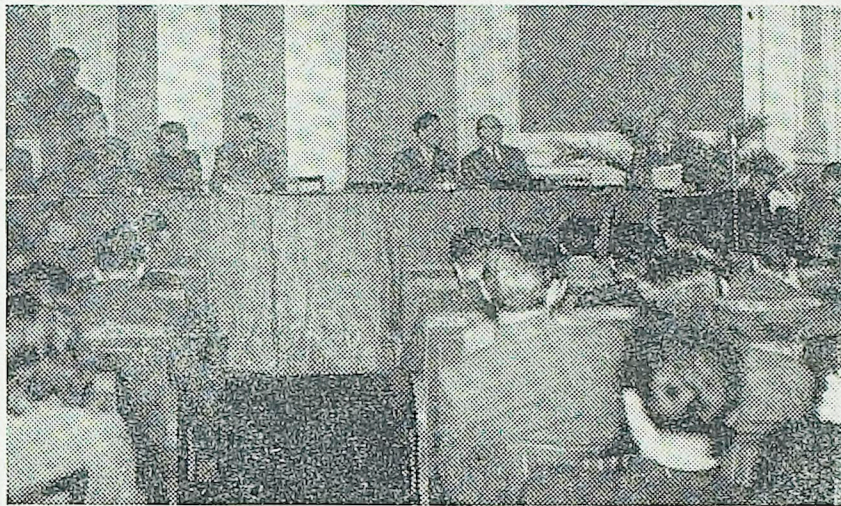
»Po posvetovanjih, ki smo jih imeli v teh dveh letih in na katerih smo obravnavali delavsko samoupravljanje, trgovsko mrežo, potrošniške in hišne svete, združništvo, ljudsko prosveto itd., pomeni današnje posvetovanje, na katerem bomo obravnavali komunalni sistem in v njegovem okviru tudi zdravstvo, šolstvo, krajevne odbore, občine in zbornice volivcev — zaključek dvoletnega dela in naporov v graditvi našega demokratičnega sistema. Referati, ki obravnavajo današnje tematiko, so sicer obširni, toda tako vsestransko obdelani, da tvorijo z referati in priporočili s prejšnjih posvetovanj in konferenc tako zaključeno celoto uspehov pa tudi pomanjkljivosti, ki

Predsednik Okrajnega odbora SZDL Albert Jakopič-Kajtimir med govorom

jih moramo še odpraviti, da danes za naše članstvo Socialistične zveze in ostalih organizacij ni več vprašanje, kaj delati, temveč samo, kako delati, da bomo v naslednjem obdobju naprej razvili obstoječe stanje ter odstranili vse pomanjkljivosti in slabosti, ki nas v poglabljanju naše socialistične demokracije in družbenega mehanizma še ovirajo. Brez pretiravanja lahko trdimo, da smo opravili veliko delo.

Široka fronta organizmov našega demokratičnega sistema je postavljena. Danes imamo organizirane družbene organe, preko katerih naj naše prebivalstvo sodeluje in soodloča na vseh področjih družbene dejavnosti. Hišni, potrošniški, socialno zdravstveni, šolski sveti, sveti pri občinskih odborih, okrajni sveti, zbornice, krajevni odbori — ti so tu, naloga Socialistične zveze je samo ta, da zagotovi, da se bodo ljudje teh organizmov posluževali ter da bodo, kar je osnovne važnosti, sposobni preko njih izvajati socialistično politiko. To pa, kot nam je že to dvoletno obdobje pokazalo, ni vedno lahko, kajti kolektivno upravljanje na slehernem področju zadeva dan na dan na ostanke starega, še zakoreninjenega individualizma, ali pomanjkanja čuta ko-

Delovno predsedstvo okrajnega posvetovanja SZDL med referiranjem predsednika Alberta Jakopiča-Kajtimira

lektivne odgovornosti, znanja, posebno pa tega občutka, da je v naši socialistični stvarnosti odvisen napredek posameznika v prvi vrsti in samo od napredka skupnosti. Prepletanje teženj posameznikov ali celih kolektivov s hotenjem celotne družbe nas največkrat ovira na naši poti naprej, v boljše bodočnost vseh. Od tu izhajajo zapleteni problemi v podjetjih, v hišnih svetih, v potrošniških svetih itd., od tu izhajajo lokalizmi, ozko cehovsko gledanje posameznih podjetij, možnost za malomarno gospodarjenje na račun družbe itd. Če nam danes postavljeni organi še ne delujejo kot želimo, tedaj je

v bodoče, če izvzamemo objektivne okolnosti, vzgoja ljudi v socialistične upravljalce ena naših najvažnejših nalog. S tem ne mislim zanikati, da ni bilo na tem že ogromno storjenega, toda v bodočem obdobju bomo morali na tem še mnogo več delati.

Ko je govoril tov. Jakopič v nadaljnjem delu svojega poročila o dosedanjih uspehih izvajanja nove ekonomske politike na našem področju, je opozoril na še vedno neizkoreninjen pojav, da naši ljudje pogosto preradi pozabljajo potrebe naše celotne jugoslovanske stvarnosti in tiste vsedržavne naloge, ki povezuje- (Nadaljevanje na 3. strani)

SLAVNOSTEN ZAČETEK LETOŠNJE TURISTIČNE SEZONE

Turizem oplaja celotno gospodarstvo

Ze v petek so se v Postojni zbrali na povabilo uprave Postojnske jame novinarji iz skoraj vse Jugoslavije. Zastopana so bila vsa republiška središča, novinarji tiska in radio so se radi odzvali povabilu in prišli v ta

naš najbolj znan turistični kraj — saj skoraj ni tujca, ki obišče Jugoslavijo, da ne bi bil tudi v Postojnski jami. Za tuje turiste že velja, da niso bili v Jugoslaviji, če niso videli tudi Postojnske jame.

Novinarji so si že v petek ogledali del Postojnske jame in hkrati tudi rov, ki še ni odprt za reden obisk. Na dan so spet prišli skozi Pivsko jamo, nato pa so si ogledali še Predjamo z znamenitim gradom, od tam pa so se vrnili v Postojno, kjer so zvečer prisostvovali slavnostni otvoritvi preurejenega speleološkega muzeja v Inštitutu za raziskovanje krasa SAZU, ki ima svoj sedež v starinski stavbi na Titovem trgu. Navzoče goste je najprej pozdravil predstojnik Inšti-

tuta dr. Roman Savnik, nato pa je preurejeni in dopolnjeni muzej odprl predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, ki se je v svojem kratkem govoru posebej zahvalil in pohvalil osebje Inštituta za raziskovanje krasa v Postojni z dr. Romanom Savnikom na čelu za požrtvovalno prizadevanje za ureditev muzeja.

Gostje so si nato ogledali muzejske zbirke, ki so daleč presegle njihova predvidevanja. Skrbno zbrani in urejeni predmeti podzemeljske favne in flore in številne okamenine, kapniške tvorbe in kristali, zgodovinska literatura izredne vrednosti in končno še oprema jamarjev za raziskovanje podzemlja — vse to se je vrstilo pred očmi radovednih obiskovalcev in je bilo še bolj zanimivo zaradi zanimivega tolmačenja predstojnika Inštituta dr. Savnika.

Podzemeljske zanimivosti in lepoto postojnske okolice so novinarji zvečer občudovali še na zanimivem predavanju predsed- (Nadaljevanje na 9. str.)

GOSTOVANJE INVALIDSKEGA PEVSKEGA ZBORA V KOPRU IN PIRANU

Na željo vojaških vojnih invalidov v Piranu bo gostoval v naših krajih partizanski Invalidski pevski zbor iz Ljubljane. V soboto bo imel zbor koncert v Piranu, v nedeljo pa v Kopru.

Vsi ljubitelji naše borbene partizanske pesmi bodo prav zadovoljni s tem gostovanjem priznanega in kvalitetnega pevskega zbora.

Več o zboru in gostovanju berite na naši 7. strani.

Lecosnji

PRVI MAJ

Sodeč po pripravah bo letos znatno močneje poudarjen ljudski in delavski značaj prvomajskih svečanosti, medtem ko bo obeležje 1. maja kot državnega praznika manj poudarjeno. Posebno je vidna skrb političnih organizacij, da se čim bolj zmanjša uradni značaj prvomajskih manifestacij. Po mnogih mnenjih so dosedanjim ceremonijam in vojaške parade v vseh večjih krajih dajale temu prazniku obeležje državne proslave. Splošna je želja, da bi letos dva dneva prvomajskih praznikov potekala v znamenju ljudskih in delavskih prireditev. V tem smislu tolmačijo tudi sklep predstavništva Socialistične zveze Jugoslavije, da bi bil mimohod vojaških enot samo v Beogradu, v vseh drugih krajih pa se bodo vojaki in oficirji uvrstili v slavnostne sprevode skupaj z drugimi državljani. Nekoliko simbolično bo izpremenjen tudi vrstni red mimohoda v Beogradu: najprej bodo po ulicah mesta krenili športniki, mladinci, delavci in državljani, šele na koncu pa vojaški oddelki.

V istem duhu sestavljajo tudi programe mnogoštevilnih akademij in prireditev ob prvem maju. Z mnogo več pozornostjo bo poudarjena revolucionarna povezanost jugoslovanskega socialističnega gibanja, kakor tudi njegova povezanost z borbo delavskega razreda po vsem svetu.

(Jugopres)

ZE PRIPRAVE ZA

Dan mladosti

V vseh občinah koprškega okraja so družbene organizacije začele s prvimi pripravami za proslavitev Dneva mladosti. Posebni odbori so že pripravili okvirne načrte prireditev, ki bodo v glavnem med 19. in 26. majem. Tako bo v koprski občini prva prireditev v počastitev tega praznika 19. maja v Marezigah, kjer bo tamkajšnja mladina priredila kulturno-prosvetno prireditev in razna športna tekmovanja. Pionirji osnovnih šol, osemletk ter nižjih gimnazij koprške občine nameravajo organizirati šahovski turnir, za katerega že sprejemajo prijave. V soboto, 25. maja, bodo imeli taborniki zbor, nato pa družabno prireditev, mladinska dramska skupina pa bo uprizorila na novo naštudirano gledališko delo. Naslednjega dne bo po koprskih ulicah sprevod mladincev in mladink, sledile bodo kulturno-prosvetne prireditev, razna športna tekmovanja in nastop članov TVD Partizan.

V okviru prireditev ob Dnevu mladosti bo med drugim organiziranih za mladino Izole več izletov v partizanske kraje in obiski delovnim kolektivom. Pri pripravah za čim boljše prosla-

Na ploščadi pred vhomom v Postojnsko jamo

Sprejem DO SVETU

Sueški prekop usposobljen za plovbo

General Wheeler, ki mu je OZN zaupala očiščenje Sueškoga prekopa, je 9. aprila sporočil, da je prekop popolnoma očiščen in sposoben za plovbo. Izrazil je priznanje brodovju 31 ladij iz 7 držav, ki je bilo zaposleno pri odstranjevanju ovir iz prekopa. Sueški prekop so usposobili za plovbo mesec dni prej, kakor so računali ob začetku del.

Medtem se seveda nadaljuje živahna diplomatska aktivnost, da bi uredili razna sporna vprašanja glede plovbe po prekopolu. Predsednik Naser je ponovno zadržal, da je egiptovsko stališče nespremenjeno in da bo Egipt postopal s prekopom kakor z drugimi komunikacijami na njegovem ozemlju. Prizadeval pa si bo, da bi sporazumno uredili razna sporna vprašanja, seveda ob spoštovanju njegovih suverenih pravic. Vse kaže, da je tudi Velika Britanija stopila na spravljivejšo pot. Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je namreč te dni izjavil, da bo verjetno Velika Britanija sprejela predlog o sklicanju konference med Egiptom in uporabniki Sueškega prekopa. Konferenca naj bi bila letos v Zenevi.

Singapur si je izbojeval pravico do samoupravljanja

V Londonu so se te dni zaključila britansko-singapurska pogajanja o pravici Singapura do samoupravljanja. Britanci so priznali tej malajski deželi v celoti pravico do notranje samouprave, obdržali pa so si obrambne in zunanje zadeve. Predstavnik britanskega suverena bo domačin.

Kraljica Elizabeta v Parizu

Britanska kraljica Elizabeta je v ponedeljek prispela na štiri-dnevni obisk v Francijo. V njenem spremstvu je bil vojvoda Edinburški. Na pariškem letališču so jo sprejeli predsednik re-

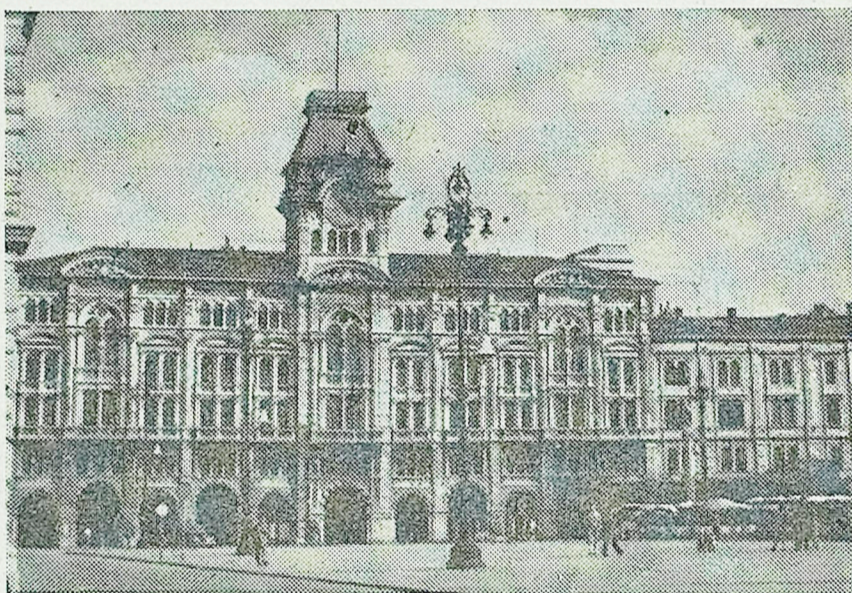
publike Coty, predsednik vlade Mollet in drugi visoki državni funkcionarji. Med obiskom ni prišlo do nobenih važnejših političnih razgovorov.

PRED IZBOLJŠANJEM ODNOSOV MED ZAHODOM IN LR KITAJSKO

Londonski politični opazovalci poročajo, da namerava Velika Britanija ublažiti gospodarsko blokiranje LR Kitajske. Kaže pa tudi, da nameravajo nekatere druge države (verjetno tudi ZDA) proučiti možnosti za vzpostavitve gospodarskih zvez z LR Kitajsko. Po istih virih bi se prizadete države že v kratkem sestale, da bi proučile to vprašanje. Nedvomno bi pomenilo gospodarsko sodelovanje tudi pomemben korak k izboljšanju političnih odnosov in odstranitvi nesmisla, da je danes še vedno 500 milijonov Kitajcev izven OZN.

Makarios se bo pogajal z Angleži

Ciprski nadškof Makarios, ki je bil do nedavnega v izgnanstvu na Seychellskih otokih, se zdaj pripravlja na pogajanja z angleško vlado. Makariosa je pripeljal s Seychellskih otokov grški tanker na Madagaskar, od tu pa bo odpotoval v Atene. Voditelj gibanja za osvoboditev Cipra je izjavil novinarjem, da ima zveze z vsemi britanskimi političnimi strankami in da se bo v Londonu pogajal o ureditvi ciprskega vprašanja v smislu resolucije OZN.

Magistrat v Trstu

Bliže sporazumu o zmanjšanju klasične oborožitve

Ožji odbor razorožitvene komisije OZN je imel doslej že sto sej, vendar o konkretnih rezultatih še vedno ni sledu. Potem ko se je brez uspeha končala razprava o atomskih eksplozijah, so se začeli pogovarjati o zmanjšanju klasičnih oboroženih sil. Na tem področju pa so se stališča posameznih velesil v preteklih dneh zelo približala in moremo upati, da bo prišlo tudi do dejanskega sporazuma.

Najbolj ohrabljava je v zvezi s tem izjava ameriškega delegata Stassena, da bo priporočil svoji vladi, naj sprejme predlog, da bi morala biti v sporazumu o prvi fazi zmanjšanja običajne oborožitve tudi obveznost o nadaljnjem zmanjšanju v prihodnji fazi. S tem bi ustregli sovjetskemu pomisleku, da bi bilo brez koristi razpravljati o problemih prve faze, če ne bi bilo nobenega upanja, da bodo s prizadevanji nadaljevali. V Londonu trdijo, da glede sporazuma o ravnih oboroženih sil in o razorožitvi v prvi fazi ni nobenih ovir več, da pa lahko nastopijo težave, ko bodo govorili o sporazumu v drugi fazi. Kakor je znano, nameravajo ZDA, Sovjetska zveza in Kitajska omejiti v prvi fazi svoje oborožene sile na dva in pol milijona vojakov za vsako, Velika Britanija in Francija pa na 750.000. S tem bi se njihovi vojni proračuni znižali za 10%.

Čeprav je sporazum o razorožitvi odvisen predvsem od velesil, ki razpolagajo z velikim vojaškim potencialom, so živo zainteresirane pri ureditvi tega vprašanja tudi vse druge države na svetu. Zato se tudi dnevno pojavljajo razni realistični pred-

logi, ki naj bi pomagali k hitrejši ureditvi spornih vprašanj. Prav te dni bodo v ožjem odboru govorili tudi o jugoslovanskem predlogu, ki govori o zmanjšanju običajne oborožitve, o prepovedi poskusnih eksplozij atomskega

orožja in o znižanju izdatkov za vojsko. Jugoslovanski predlog temelji na realni oceni današnjega položaja v svetu in govori o nekaterih začetnih konkretnih ukrepih na področju razorožitve.

Novice s Tržaškega

V industrijskem pristanišču v Zvuljah je pretekli teden prenehala delovati znana tržaška tovarna mila »Hausers«. Tovarno so zaprli zaradi pomanjkanja dela in naročil. Zanimivo je, da razne tovarne v industrijskem pristanišču do sedaj pač nimajo sreče.

Po poročilu Trgovinske zbornice, ki je bilo objavljeno pretekli teden, se je indeks industrijske proizvodnje na Tržaškem v februarju znižal v primerjavi z januarjem. Trgovina na debelo je zabeležila manjši obseg kupčij, razen kupčije s kovinskimi izdelki. Slab položaj je v trgovini na drobno, kjer so zaloge zelo občutne. Pomorski promet v tržaškem pristanišču je bil za 19% manjši kot v januarju. V februarju so prijavi 4 stečaje; vseh meničnih protestov je bilo 1604 v vrednosti 66.047.199 lir.

V torek, 2. aprila, je stavkalo v Trstu približno 6.000 uslužbenecv krajevnih ustanov, ker niso višje oblasti hotele potrditi sklepov raznih krajevnih ustanov o popolnem poenotenju plač, pač pa so nameravale določiti nižje periodične poviške.

3. aprila je bil na sedežu Trgovinske zbornice občni zbor delegacije italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice, ki ima svoj sedež v Milanu. Delegacija predstavlja veliko večino tržaških gospodarstvenikov, ki so zainteresirani pri gospodarskih stikih s sosednjim jugoslovanskim gospodarskim področjem. Tržaška delegacija šteje 61 članov. Na občnem zboru so izvolili devetčlanski upravni odbor.

O vprašanju deželne avtonomije je prejšnji teden razpravljala tudi pristojna občinska komisija. Razpravljala je o načrtih, ki so bili do sedaj priloženi v odobritev parlamentu. Razprava se je vrtela predvsem okrog različnosti teh načrtov, ki prav gotovo ne bo pospešila rešitve tega važnega vprašanja oziroma čimprejše ustanovitve avtonomne dežele Furlanija — Julijska krajina.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Subjektivne sile proti objektivnemu razvoju

V poslednjem času je lahko opaziti, da se mednarodni odnosi po nedavnih ostrih krizah na Srednjem vzhodu in v Srednji Evropi urejujejo. Na prvi pogled je takšno mišljenje bolj rezultat hotenja, da se ustvari v svetu optimistično razpoloženje, kot pa da bi bilo to resnični odraz stvarnega stanja. Takšno stališče pa pravzaprav ni pravilno. Sprejeti ga brez kakršnega koli pridržka bi pomenilo zapirati oči pred dejanskim razvojem in ne vzpodbujati tiste sile, ki se nesebično borijo za nadaljnje vsklajevanje mednarodnih odnosov.

Danes pomeni biti politično slep, če se ne opazi vse bolj izrazite obče težnje v svetu po tem, da se mednarodni dogodki vračajo na tisto upa polno pot, ki se je pred meseci označevala kot proces normalizacije in pomirjevanja. Ta pot ni samo v smislu prikazovanja miroljubnih nastojanj posameznih političnih sil v mednarodnem planu, pač pa je — kar je veliko važnejše — odraz sedanjih objektivnih gospodarskih in političnih potreb. Kako naj bi si pa tolmačili vse večje število državnih obiskov v Evropi, Aziji, Afriki in tudi v Ameriki, če ne bi v tem videli željo, čeprav le eno in ozkosrčno, blokovsko obarvano, po tem,

da se porušeno popravi in da se v svetu vzpostavi kolikor toliko znosni odnos.

Vsestransko spoznanje — po obeh preteklih mednarodnih krizah — da se je zelo nevarno igrati z ognjem, ko je govora o razpletanju zapletenih mednarodnih sporov, se je do neke mere odrazilo v sedanji politiki velesil. Trenutni razgovori v podkomiteju OZN za razorožitev v Londonu dokazujejo, da vse dežele, ki so najbolj odgovorne za razoroževanje, razpravljajo o tem problemu danes na veliko bolj realni osnovi, kot so nekaj. Ze prve dni razgovorov so namreč ugotovili pomembno zblíževanje izhodiščnih točk v reševanju tega vprašanja, ki danes predstavlja najresnejši mednarodni problem. Na to kaže tudi razpravljanje o trajni ali začasni prepovedi nuklearnih eksperimentov. Če ne bi bilo v tem podkomiteju takšno razpoloženje, ne bi prišlo do nedavnih optimističnih izjav tako v Moskvi kakor tudi v Washingtonu glede na to, da so možnosti, ki vzbujajo upanje o premaknitvi tega problema z mrtve točke.

Pot k ponovni vzpostavitvi normalnih mednarodnih odnosov ne sme poroditi lažne predstave o tem,

da je vse v najlepšem redu. Politika posameznih vlad, predvsem pa blokovska grupacija, je še vedno usmerjena mimo sedanjih potreb. Pospešeno utrjevanje in vsklajevanje blokovskih in paktovskih sistemov je samo znak, da določene subjektivne politične sile sveta ne želijo, ali pa nimajo poguma, da bi šle isto pot, to je po poti, ki pripelje k trajnemu miru. O tem govori »Eisenhowerjeva doktrina« o Srednjem vzhodu, odločitev o sodelovanju ZDA v Bagdadskem paktu, odločitev Velike Britanije, da razen vzpodbudnih razgovorov o razorožitvi izvede prve poskuse s hidrogensko bombo na Božičnih otokih v Tihem oceanu, ali pa pisma premijera Bulganina norveški in danski vladi, v katerih izraža nesoglasje zaradi tamkajšnjih oporišč Atlantskega pakta. — pisma, katera skandinavске dežele ocenjujejo kot pritisk z blokovskih položajev. Vse to je odraz dejstva, da nekatere subjektivne sile v današnjem mednarodnem položaju s tem ali drugačnim tolmačenjem zavirajo objektivni razvoj naporov za vsklajevanje mednarodnih odnosov in za utrditev miru. Če želimo doseči napredek, je treba tudi v bodoče utrjevati in graditi pot težnji po nadaljnjem razvoju teh naporov.

V spomin SERGEJU MAŠERI

»S spoštovanjem se spominjamo imen poročnikov bojnega broda Mašere in Spasiča, ki sta poginila v zraku rušilec »Zagreb«, da ne bi prišel fašistom v roke in sta z ladjo vred utonila.«

Josip Broz Tito

16. aprila mine šestnajst let, odkar sta žrtvovala svoji mladi življenji poročnika Sergeja Mašera in Milana Spasiča ter z razstrelitvijo rušilca »Zagreb« oprala sramoto s predvojne vojne mornarice, sramoto, ki jo je povzročilo izdajalsko in nesposobno vodstvo večjega dela komandnega kadra vojne mornarice predvojne Jugoslavije. Sergeju Mašeri in Milanu Spasiču v spomin je Jugoslovanska vojna mornarica leta 1953 ob svoji desetletnici odkrila spomenik na mestu, kjer leži v Boki Kotorski potopljen rušilec »Zagreb«. Vsako leto na dan 16. aprila priplovejo naše vojne ladje v Boko Kotorsko in mornarji spustijo na mesto herojskega dejanja ob častnih salvah iz topov spomeniki venec.

Sergej Mašera je bil rojen leta 1912 v Gorici, kjer je že kot otrok venomer sanjal o morju. Oče, ki je bil profesor na gorški gimnaziji, mu je rad izpolnil željo in ga poslal na vojno akademijo Dubrovnik, ki jo je zapustil leta 1932. Sergej je v akademiji spoznal Milana Spasiča, ki je bil otrok brez staršev. Oba sta postala nerazdružljiva prijatelja in dobra, med mornarji priljubljena oficirja. Ko je izbruhnila vojna, sta bila vkrcana na rušilec »Zagreb«, ki je bil zasidran v Boki Kotorski. Ob kapitulaciji bivše jugoslovanske vojske Sergej ni mogel prenesti, da bi predal po komandantovi zapovedi nepoškodovano ladjo v roke tistih fašistov, pred katerimi je moral z rodbino pobegniti iz sončne Gorice. Zato sta Mašera in Spasič razstrelila »Zagreb« in pri tem oba umrla junaške smrti. Njuno dejanje bo za vedno ostalo s krvjo zapisano na straneh jugoslovanske pomorske zgodovine, da bodo še pozni rodovi vedeli ceniti njuni žrtvi in njuno ljubezen do domovine. M. G.

April
1917

40-letnica
revolucionarnega leta
v Rusiji

Leninove

»APRILSKE TEZE«

Pozno zvečer, 16. aprila, se je Lenin vrnil iz Svice v Petrograd. Delavci, vojaki ter mornarji so ga z navdušenjem sprejeli. Na trgu pred kolodvorom je z oklopnega avtomobila spregovoril množici in pozval delavstvo in vojaštvo k boju za zmago socialistične revolucije.

Naslednjega dne je bilo v Petrogradu posvetovanje sovjeta delavskih in vojaških delegatov. Ob tej priložnosti je Lenin govoril o vojni in revoluciji. Ta njegov referat je zgodovini znan pod imenom »aprilske teze«. Lenin je tedaj rekel: »Posebnost trenutnega položaja v Rusiji je v tem, da je na prehodu od prve stopnje revolucije, ki je dala oblast buržoaziji zaradi pomanjkljive zavednosti ter organiziranosti proletariata, k drugi stopnji, ki mora izročiti oblast proletariatu in revnejšim kmečkim slojem.«

Lenin je namesto parlamentarne republike predlagal ustanovitev republike sovjetov. V tako imenovanih »aprilskih tezah« je zavzel stališče, da je treba organizirati novo revolucionarno internacionalo.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašček. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

Z OKRAJNEGA POSVETOVANJA SZDL 10. IN 11. APRILA V PORTOROŽU

Prva je stanovanjska izgradnja

(Nadaljevanje s 1. strani)
jo, izpopolnjujejo naše celotno gospodarstvo. Dejal je, da imamo še vedno primere, ko nekateri kaj radi pometajo pred drugim pragom, iveri v svojem očesu pa ne vidijo, in ko nekateri posamezniki pa tudi forumi vidijo samo lastne skrbi, potrebe itd., vtem ko zelo na lahko prepuščajo skupnosti v reševanje probleme, ki se tudi njih izredno tičejo. Navedel je primer stalnih želja po razširjanju proizvodnih kapacitet, ki zahtevajo novih delavcev, vtem ko vemo, da še za sedanje nimajo stanovanjskega prostora. Vsi želimo, da bi se na primer naše obalno področje čim hitreje razvilo, da bi zgradili luko, železnico itd., toda vse to bo zahtevalo novih ljudi, novih sta-

novanj, vsi pa vemo, da postaja za nas vse stanovanjsko vprašanje že danes politični problem. Nekateri kavarniški kritiki, ki često kažejo s prstom na gradnje v ostalih republikah, pozabljajo, da so morda oni sami med tistimi, ki čakajo na stanovanje. Probleme ene osnovne družbene enote — občine, mesta ali vasi pa je mogoče reševati le s skupnimi naporci celotne občine, to je podjetij, ustanov in posameznikov. Nasprotna miselnost se pojavlja zaradi tega, ker del naših delovnih ljudi, čeprav oni najbolj občutijo vsakodnevne težave v svojem življenju, še vedno premalo sodeluje tam, kjer se odloča o uporabi ostvarjenih sredstev.

po podjetjih in hitreje krenili naprej.»

Tovariš Jakopič je nato obširneje obdelal nekatere probleme obalnega področja našega okraja, ki postaja vse bolj in bolj obala našega delovnega človeka. V zvezi s ogromnim možnostim razvoja v gospodarstvu in kmetijstvu na tem področju pa se predvsem v zelo ostri obliki postavlja pred nas vse odgovorno vprašanje, kako rešiti v našem obalnem pasu vprašanje težkih ostankov preteklosti. Mesta brez urejenih komunalnih in drugih naprav ogrožajo naše delovne ljudi. Vprašanje skrbi za človeka mora postati za nas najvažnejše vprašanje. S tem v zvezi predstavlja neurejenost kanalizacije, sanitarnih naprav, pomanjkanje vodnih kapacitet — vse to pa zahteva velika sredstva, za katera se ne ve, če jih bomo zmogli sami — nujno zahtevajo, po kateri moramo vse odločnejše pričeti reševati ta vprašanja tako kot celoto in slehernega posameznika. V nasprotnem nam lahko vsak nadaljnji napredek onemogočijo prav ti nerešeni problemi.

V prikazu skokovitega gospodarskega razvoja v našem okraju je tovariš Jakopič navedel, da je v lanskem letu prešlo mejo v obe smeri preko milijon sto šestdeset tisoč ljudi, gospodarski razvoj pa priteguje vsak dan večje število novih ljudi, razvija se močna politična dejavnost — vse

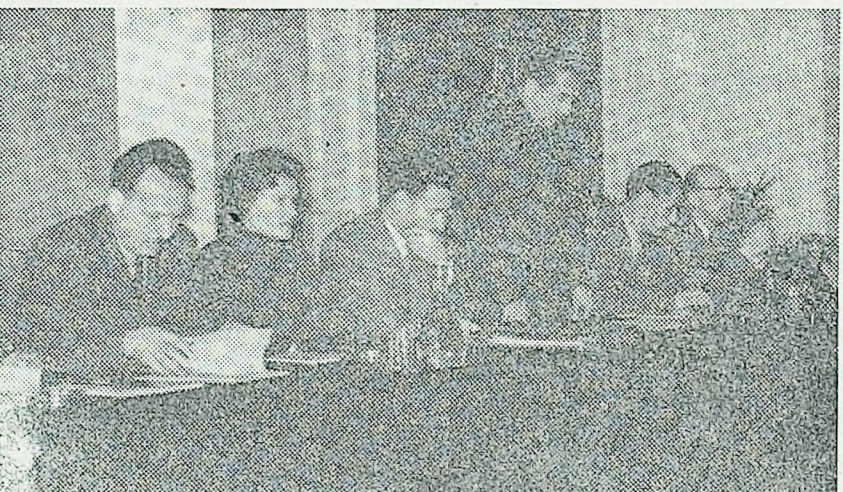

Od leve na desno sedijo tovariši Tine Remškar, Dušan Bravničar, Albin Dujc, dr. Svetozar Polič in Julij Titl

Občine si ustvarjajo temelje za nadaljnji razvoj

»V referatu o vlogi Socialistične zveze v komunalnem sistemu ugotavljamo, da je dvoletni obdobje v razvoju komunalnega sistema upravičilo pravilnost naše poti v poglobljanje naše demokratične družbene ureditve. Tisoči državljanov so se vključili v najrazličnejše mehanizme tega organizma. Upravno-teritorialna razdelitev našega okraja na nove občine že kaže polagoma ugodne rezultate. Razvijajo se nova središča, to je kraji oziroma manjša središča, ki v bivših okrajih skoraj niso imela perspektive. Če samo dejstvo, da imamo v teh središčih občine, politične forume, skratka neki subjektivni faktor, ki teži naprej, so nam jamstvo za razvoj takih krajev. Ob taki razdelitvi našega okraja so danes mnogo česseje obiskovani najoddaljenejši kraji in vasi, z večjo skrbjo in z direktnimi stiki in pomočjo se razvijajo naše zadruge in skrbi za kmetijski ter gospodarski razvoj na sploh. Seveda še ne moremo govoriti o večjih rezultatih, saj te nove občine začenjajo v okviru nove ekonomske politike šele spoznavati svojo gospodarsko zmogljivost. Temelje za svoj nadaljnji razvoj šele ustvarjajo. Zato mislim, da bi bilo preuranjeno vsako združevanje, posebno še, ker se nove perspektive v pogledu materialne osnove sicer izredno počasi, a vendarle odpirajo. Z naporom, ki jih vlagajo naše občine v razvoj gospodarstva, v boljšo organizacijo dela, za dosego večjih dohodkov in končno s predvideno novo delitvijo dohodkov se odpirajo tem občinam možnosti, da bodo pričele reševati vrsto problemov, ki jih doslej niso mogle.«

»Ko stojimo pred novimi volitvami v delavske svete, morajo naši kolektivi skupno s svojimi sindikalnimi organizacijami v interesu njih samih kot v interesu nadaljnega razvoja naše celotne skupnosti poskrbeti, da pridejo v organe delavskega samoupravljanja ljudje, ki so se v pogojih boja za boljšo organizacijo dela, za varčevanje, za večjo produktivnost in storilnost izkazali v

Delovno predsedstvo posvetovanja

podjetju samem, kot tudi v udeleževanju izven podjetja v okvirnih mehanizmih našega družbenega upravljanja. Le tako in s takimi ljudmi bomo lahko onemogočili še preostale birokratske ostanke, sprostili iniciativo in delovni polet naših delovnih ljudi

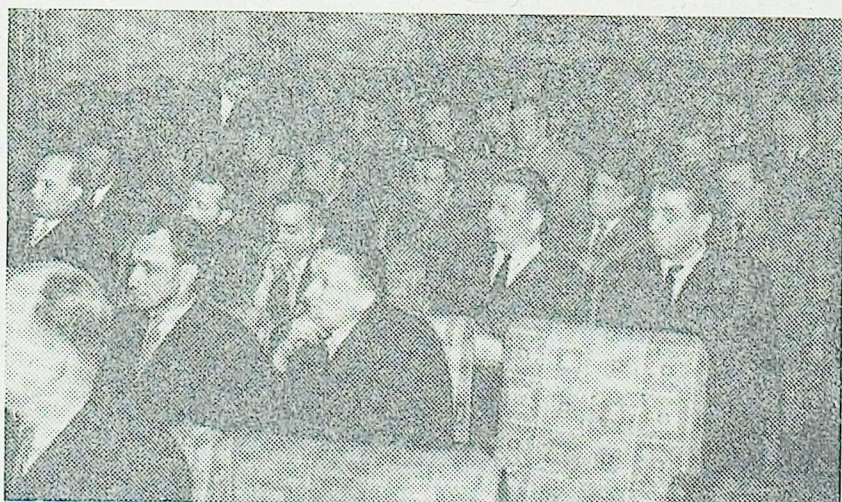
to pa vsak dan močneje zavira tako rekoč še star fevdalni značaj naših obalnih mest. Med drugimi primeri je navedel, da so bivše italijanske oblasti zagotovile temu področju minimalne količine vode, ki so danes še zdaleč premajhne.

Proletarski internacionalizem za nas ni fraza

Za reševanje vseh takšnih komunalnih vprašanj bo potrebno mobilizirati slehernega prebivalca, to pa bo tudi največ doprineslo k nadaljnjemu utrjevanju komunalnega sistema, močnejšemu sodelovanju prebivalstva, kolektivni disciplini in, kar je najvažnejše, naše občine se bodo mobilizirale in uvidele vso širino nalog, ki so pred njimi v komunalnem sistemu. To bo pomenilo novo kvalitativno stopnjo v komunalnem sistemu našega okraja. Taka kolektivna zavest, posebno pa nove perspektive, ki se odpirajo za občine in posebno za podjetja z novo delitvijo dohodkov, pa nam ustvarjajo možnosti, da bomo tudi te naloge uspešno rešili in tako bistveno pomagali pri reševanju standarda našega delovnega človeka.

V nadaljnjem izvajanju je predsednik okrajne Socialistične zveze z nekaterimi osnovnimi postavkami dopolnil poročilo OO SZDL o nadaljnjem utrjevanju Socialistične zveze, nato pa je ob ugotovitvi, da je Socialistična zveza nosilec razvoja socialističnih družbenih odnosov, razvoja komun in široke fronte drugih organizmov družbenega upravljanja

pri nas doma, obširneje povezal razvoj socialistične demokracije v naši deželi z razvojem socializma v svetu sploh. Ko je govoril o temeljnih načelih naše socialistične solidarnosti, ki ima vse osnove za to, da bi nepriemno bolj okrepila vezi med vsemi socialističnimi deželami in gibanji, kot to zmore iz Moskve tako priporočena blokovska disciplina, je dejal: »V tej luči za nas jugoslovanske socialiste tudi pro-

Delegati posvetovanja poslušajo poročilo

letarski internacionalizem ne pomeni samo frazo, izza katere se skriva v bistvu hegemonizem, ampak osnovno solidarnost med vsemi naprednimi silami sveta, ki se bore za socializem, ki iščejo najboljša pot za razvoj novih socialističnih družbenih odnosov. In zato tudi vztrajamo pri svo-

jih načelih in zato nas od tega ne bodo mogle odvrti ne milo-zvočne besede in obljube, ne zlato, pa tudi ne grožnje, klevete in pritisk. V svojem lastnem in v interesu razvoja demokratičnega socializma v svetu vztrajamo in bomo vztrajali pri svoji politiki miroljubne aktivne koeksistence.«

Plodno sodelovanje s sosedi onkraj meje

POZITIVEN ODNOS ITALIJANSKE MANJŠINE DO NAŠE SOCIALISTIČNE STVARNOSTI

Kako pravilna je naša politika aktivne koeksistence, pa lahko najbolje presojamo mi sami, ki živimo na področju, ki meji na sosednjo Italijo, torej na deželo s kapitalistično družbeno ureditvijo. Kot vemo, zaradi maloobmejnega prometa med nami in Italijo oziroma Trstom praktično meje ni. In vendar lahko ugotavljamo, da to ne škoduje našemu socialističnemu razvoju, razmere in odnosi med obema sosednjima državama in narodoma se vse bolj normalizirajo, postajajo vse boljše, kar vse omogoča vedno plodnejše sodelovanje na gospodarskem in kulturnem področju.

Prav v smislu teh načel in seveda še zlasti v skladu z načelom proletarskega internacionalizma moramo, tudi ne glede na prevzete mednarodne obveze, storiti vse, da nudimo našim sodržavljanom italijanske narodnosti vse možnosti njihovega razvoja in dviga skupno z nami. Ves naš sistem socialistične demokracije, zlasti pa še delavsko samoupravljanje in komunalni sistem, dajejo za to solidno osnovo. Potrebno je le, da odstranimo tudi vse fiste drobne ovire, ki tu pa tam še otežkočajo vključevanja naših sodržavljanov italijanske narodnosti v naše družbeno življenje, za kar oni sami kažejo zelo veliko pripravljenost, tako da lahko z zadovoljstvom govorimo o njihovem pozitivnem odnosu do naše stvarnosti. Ta se kaže tudi v njihovi težnji, da se nauče slovenščine, zaradi česar tudi zahtevajo več pouka slovenščine v italijanskih šolah. Smatramo, da je prav in le koristno za vse, če tudi naši italijanski sodržavljanji, ki živijo tu med nami, znajo nekaj slovenščine, prav tako kot verjetno ni Slovenca v Italiji, ki bi ne znal kolikor toliko italijan-

ščine, saj je le tako možna vključitev v politično družbeno življenje dežele. Se več, mislimo, da bi bilo prav, če bi tudi pripadniki narodne večine na obeh straneh poznali jezik manjšine, kar naj bi prišlo do izraza tudi v šolah. Zato menimo, da lahko resno začnemo razmišljati o tem, da bi v naše srednje šole v vseh tistih mestih, kjer živi italijanska manjšina, torej v Kopru, Izoli in Piranu, že s prihodnjim šolskim letom uvedli pouk italijanščine. To bo še bolj okrepilo vezi med obema sosednjima narodoma.«

POD ZASTAVO NAJNAPREDNEJŠE IDEJE RAZVIJMO NOVE POBUDE ZA POGLABLJANJE SOCIALISTIČNIH ODNOSOV!

Predsednik okrajne Socialistične zveze tovariš Albert Jakopič-Kajtmir je svoj referat zaključil z naslednjimi besedami:

»Ko zaključujem te svoje uvodne besede, mislim, da je prav, če še enkrat poudarim, da je postala naša dežela, ne zaradi svoje velikosti, saj je razmeroma majhna, niti zaradi svojega bogastva, saj ga še nima, izredno važen činitelj svetovnega razvoja demokratičnega socializma, in sicer predvsem zato, ker smo se mi jugoslovanski socialisti uprli nasilju, kominformizmu in stalizmu ter smo odvrkli vse zastarele idejne dogme in organizacijske sheme ter se napolnili v socializmu po lastni poti, po poti socialistične demokracije, to je razvijanja delavskega samoupravljanja, socialističnega združništva in komunalnega sistema ter vseh drugih oblik družbenega samoupravljanja, ki omogoča našemu delovnemu človeku, da v skladu s svojimi osnovnimi interesi razvije polno pobudo ter ustvarjalnost sebi in skupnosti v prid, v prid vsemu človeštvu.

Če se tega zavedamo, če se zavedamo, da smo mi člani Socialistične zveze delovnega ljudstva v prvih vrstah boja za socializem pri nas in v vsem svetu, potem je gotovo, da bomo še povečali svoje napore, da bomo še bolj odločni v odstranjevanju vseh ovir, s katerimi se na naši poti v boljšo bodočnost še srečujemo. Pri tem imamo lahko popolno zaupanje v svojo moč in naš končni uspeh, kajti, čeprav smo majhni, čeprav nismo bogati in nimamo atomske bombe, smo pa zato enotni in združeni pod zastavo najnaprednejše ideje, smo ljudstvo z jasnim pogledom in z zavestjo, smo ljudstvo, ki ve, kaj hoče in ki ima izkušeno, z ljudstvom povezano in revolucionarno vodstvo.«

kako upravljamo

Naše zadruga in prosveta

Brez znanja ni napredka! To je že prastara ugotovitev, ki jo je treba večkrat priklicati v spomin tistim, ki menijo, da bomo lahko brez kulture in prosvete dosegli višjo življenjsko raven, visoko stopnjo proizvodnje, ustvarili socialistične odnose na vasi, dokončno zbrisali zaostalost ter odstranili razliko med mestom in vasjo.

Ta misel se mi je porodila, ko sem letos obiskoval letne občne zbere kmetijskih zadrug po koprskem okraju in brskal po njihovih gospodarskih programih za leto 1957.

Med drugim me je namreč zanimalo, kakšen odnos imajo naše zadruga oziroma njihova vodstva do kulturno-prosvetnih vprašanj na vasi, kako jih rešujejo in kako se ta odnos odraža v zadrugnih gospodarskih programih. Prišel sem do zelo zanimivih ugotovitev.

Če upoštevamo vseh 48 zadrug v koprskem okraju, moram reči, da je bil v primerjavi s prejšnjim letom napravljen precejšen korak naprej. Njihovi skladi za prosveto in kulturo znašajo letos skupno 4.326.000 din, medtem ko so lani dosegli le 1.880.000 dinarjev. Brez dvoma je to velik napredek, toda le če ga gledamo v celoti. Če pa prelistavamo gospodarske programe vsake zadruga posebej, moramo žal ugotoviti, da kar 17 kmetijskih zadrug ni predvidelo niti dinarja za kulturno-prosvetne potrebe. Največ takih zadrug je na območju sezanske zadrugašne poslovne zveze, in sicer od skupno 18 kar 10, in na območju ilirsko-bistriške poslovne zveze, kjer se od 15 zadrug ni spomnilo na kulturni sklad 5 zadrug. Najboljše razmere so v koprski poslovni zvezi,

kjer so več ali manj vse zadruga — razen dveh — predvidelo izdatke za prosvetne namene.

Ob tej priložnosti je treba poudariti, da so največje vsote v skladih za prosveto in kulturo prav v tistih zadrugah, ki imajo najboljše strokovne kadre in vodstvo. Torej ni višina teh skladov vedno odraz višine skupnega letnega prometa in dohodka, temveč višje socialistične zavesti in perspektivnih gledanj vodilnega osebja posamezne zadruga. Saj si drugače ne moremo predstavljati, da je na primer sklad za prosveto in kulturo samo pri Kmetijski zadrugi Marezige večji kot pri vseh 18 zadrugah sezanske poslovne zveze. To je pač preveč očitno nesorazmerje, ki ga ni moč opravičiti in meče kaj slabo luč na dejavnost vodstev kraških in brkinskih zadrug in tudi na pomoč tem zadrugam s strani višjih zadrugnih forumov.

Da so torej pri številnih zadrugah popolnoma zanemarili izdatke za kulturo in prosveto, ni vzrok majhen denarni promet, temveč v prvi vrsti samovoljna sestavljalcev gospodarskih programov, v večini polkvalificiranih in nevestnih upravnikov in knjigovodij zadrug, ki se pri sestavljanju programov niso posvetovali niti z upravnimi odbori in seveda še manj iskali pomoč in sugestije višjih forumov.

Iz tega sledi, da imamo še precej kmetijskih zadrug, katerih vodstva še niso kos nalogam, ki se niso doumeli vloge zadrug na vasi in splošnih smernic našega socialističnega združništva. Ne zavedajo se še, da je zadruga danes središče vse dejavnosti, da njena naloga ni samo odkup in prodaja pridelkov, skrb za trgovino, mesnice, gostilne itd., temveč predvsem pospeševanje kmetijstva, dvig življenjske ravni, vzporedno s tem pa ustvarjanje socialističnih odnosov in socializacije vasi.

Da bi pa to lahko dosegli, moramo obenem izboljšati tudi kul-

turno raven, kajti brez kulture in prosvete ni napredka, kakor smo prej poudarili. Najboljši način za dvig kulturne ravni pa so razne kulturne prireditve, predavanja, tečaji, nabava knjig, zlasti strokovnih, knjižnice in čitalnice, podpora prosvetnim društvom, štipendiranje nadarjenih učencev, ki se bodo posvetili kmetijstvu, propagiranje in nabava naprednih časopisov, razstave, izleti, organiziranje žena za napredno gospodinjstvo in mladine za gospodarstvo in tako dalje. Vsote, ki jih bodo kmetijske zadruga dale za kulturne namene, se bodo prav gotovo v kratkem stotero poplale.

Ob koncu pa je potrebno pohvaliti tiste kmetijske zadruga, zlasti Pivko, Marezige, Postojno, Izolo, Ilirsko Bistrico, Knežak, Bač in nekatere manjše, kakor so Brezovica pri Gradinu, Zabiče, Jelšane itd., ki kljub maloštevilnemu članstvu in skromnemu prometu niso pozabile na svoje kulturno poslanstvo na vasi. Te zadruga so šle letos v svojih programih korak naprej in sorazmerno zajele v njih skoraj vse tiste dejavnosti, ki tem zadrugam dajejo v resnici pečat naprednih socialističnih zadrug.

Ru

Bilo bi prav . . .

... če bi kmetijske zadruga uredile registracije za svoje postranske obrate, da ne bi prišle navskriž z obstoječimi predpisi;

... če bi nekatere trgovinske poslovalnice v Kopru ne zadrževale v skladiščih jaje, ker ustvarjajo mišljenje, da računajo z višjimi cenami jaje okrog nekaterih praznikov;

... če bi organi družbenega upravljanja v mizarskem podjetju v Kozini pregledali poslovanje podjetja in ugotovili, zakaj ne odvajajo redno družbenih obveznosti banki, plače pa izplačujejo iz gotovine, prežete za opravljene mizarske usluge;

... če bi privatni brivski mojster Marijan Kulot v Divači najprej uredil svojo poslovalnico v Divači, tako da bi ustrezala vsem sanitarnotehničnim predpisom in šele nato začel misliti na otvoritev podružnic v Vremah ter Dolnji Košani;

... če bi podjetje za tuzemski in mednarodni transport »Globus-Spedicija« iz Ljubljane bolj poskrbelo za namestitve svojih nameščenecv v Sežani (ki jih je okrog 60) in upoštevalo njihove najosnovnejše potrebe glede namestitve, prenočišč, prehrane in sanitarne ureditve njihovih bivališč;

... če bi se zopet začel redni pouk na osnovni šoli v Jelšanah in če ne bi bila bolezen učiteljice vzrok, da so otroci že skoraj mesec dni doma;

... če bi odgovorni organi v Ilirski Bistrici poskrbeli za namestitev čuvara, ki bi pazil, da ne bi otroci, pa tudi odrasli, delali škode na nasadih in drugih javnih objektih ter ne bi razbijali šip in ograj, ki so bile šele lani obnovljene. Prav bi bilo, da bi tudi starši in drugi vzgojitelji seznanjali otroke z osnovnimi načeli lepega vedenja;

... če bi Kmetijski zadrugi Koper in Vanganel našli primerni garaži za njuna tovorna avtomobila, da ne bi bila preko noči ob vsakem vremenu v napoto Koprčanom;

... če bi pristojni organi v Postojni poskrbeli, da ne bi psi tacali po urejenih gredicah s cveticami in po drugih javnih nasadih.

IZ DELA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE — PODRUŽNICE V IL. BISTRICI

Skrb družbe za delovnega človeka

Izvršilni odbor skupščine podružnice Zavoda za socialno zavarovanje v Ilirski Bistrici, je v času med obema zasedanjima skupščine — zadnje je bilo te dni — imel devet rednih sej. Na njih je obravnaval predvsem o preventivnem varstvu ter o smotni uporabi sredstev, o adaptaciji zdravstvenega doma v Zabičah, o nujnosti ustanovitve menze vzornega tipa, o fluoro-

grafski akciji, za katero je okrajni Zavod za socialno zavarovanje predvidel finančno pomoč v višini milijona dinarjev, in še o vrsti drugih vprašanj.

Zadnje zasedanje skupščine je ugotovilo, da je sodelovanje z organi oblasti zadovoljivo, odnosi z zdravstvenim zavodom in lekarno pa se morajo še bolj poglobiti, ker je vrsta problemov,

ki bi jih lahko rešili s tesnejšim sodelovanjem.

Na območju dela ilirsko-bistriške podružnice Zavoda za socialno zavarovanje je 723 upravičencev otroških doklad, ki imajo skupno 1.344 otrok, za katere so lani izplačali 45.428.263 dinarjev otroških doklad, nadalje je 480 osebnih in družinskih upokojencev (lani so znašali izdatki zanje 28 milijonov dinarjev), iz sklada za zdravstveno preventivno službo pa so v preteklem letu potrošili več kot 37 milijonov dinarjev. V tej vsoti so vračunani stroški za zdravstvene storitve v ambulanti, za klimatsko zdravljenje, za zdravljenje v zavodih in zdravstvenih domovih in med drugim tudi stroški za nabavo zdravil oskrbovancem socialnega zavarovanja.

Če upoštevamo vse izdatke, ki presega dohodek za 4 milijone 294 tisoč dinarjev, se vsiljuje misel, zakaj družbene organizacije, zavarovanci socialnega zavarovanja, organi zdravstvene službe ne proučijo resneje vzrokov deficitnega poslovanja te podružnice ZSZ.

Od 2.300 zaposlenih je bilo lani junija 4,34% zavarovancev ZSZ v staležu, julija 4,25%, avgusta 4,94%, novembra — čeprav ni bilo nobene epidemije — pa 3,32%. Postavlja se vprašanje, čemu so tako visoki odstotki obolevnosti in kaže, da bo treba posvetiti več pozornosti presoji nezmožnosti dela tistih, ki iščejo zdravniško pomoč. To je tembolj potrebno, če upoštevamo, da je bilo zaradi bolezni in nesreč pri delu lani izgubljenih 10.330 delovnih dni, katerih stroške so prevzela nase podjetja in ustanove in 18.837 delovnih dni, ki so šla v breme Zavoda za socialno zavarovanje. Se pravi: dnevni povprečni stalež je 93 zavarovancev, ali 3,96% od vseh zaposlenih.

Razprava na zadnjem zasedanju skupščine ilirsko-bistriške podružnice Zavoda za socialno zavarovanje pa je podčrtala na osnovi predloženih realnih podatkov veliko skrb naše družbe za usposabljanje delovnega človeka za nemoteno delo v proizvodnji, predvsem pa skrb za njegovo zdravje.

ML

Praznik v Podgradu

V soboto, 30. III., smo imeli v Podgradu pomembno svečanost. V tovarni »Plama« so bile volitve prvega delavskega sveta in upravnega odbora tega mladega podjetja, ki se je že v teku izgradnje lepo uveljavilo s svojimi izdelki iz polivinilskih plastičnih mas. Organizator in direktor Plame inž. Vlado Tuner je v svojem poročilu orisal nastanek in razvoj podjetja, ki je najprej poslovalo kot obrat bivše tovarne Steklene galanterije v Hrpeljah. Obratne prostore so si uredili v zapuščenih zgradbi nekdanjega sodišča in jetnišnice. V začetku so izdelovali razno posodo za kemične tekočine in kisline ter pohištvene ročaje, kombinirane iz polivinila, stekla in belega metala. V nadaljnjem razvoju pa so prešli na izdelke za notranjo arhitekturo sodobne opreme poslovnih prostorov, razen tega pa izdelujejo še običaja za zavarovanje motorjev in laboratorijskih obratnih naprav.

Po dogovoru bi bila morala uprava bivše Steklne galanterije odstopiti »Plami« del osnovnih in obratnih sredstev. Do tega pa ni prišlo, ker je pričela Steklana galanterija zaradi slabega gospodarjenja naglo propadati in delati milijonske izgube. Tako si je morala »Plama« v začetku z 10 delavci in uslužbenci sama utirati pot k osamosvojitvi na ta način, da je njen delovni kolektiv med seboj zbiral obratna sredstva, kar je gotovo edinstven primer požrtvovalnosti in vztrajne volje, žrtvovane za obstanek in razvoj podjetja. Danes je »Plama« vključena v občinski družbeni plan z 20-milijonskim prometom.

Svečanega konstituiranja »Plame« sta se udeležila predstavnik občine Hrpelje in občinskega komiteja Zveze komunistov. Na slovesnosti so bile podeljene nagrade delavcem in uslužbencem. J. Z.

PRED KONGRESOM DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE

Razvoj delavskega samoupravljanja

Ena izmed osnovnih pridobitev socialistične revolucije v Jugoslaviji je bila revolucionarna sprememba v značaju njenega gospodarstva — formiranje družbene lastnine in novih proizvodnih odnosov. Že med narodnoosvobodilno vojno in neposredno po osvoboditvi je na osnovi specifičnih oblik podružabljanja, pogojenih z značajem revolucije, (zaplemba lastnine sovražnika in izdajalcev, odvzem vojnega dobička itd.) velik del gospodarskih objektov postal splošno ljudsko premoženje. Z nacionalizacijo podjetij leta 1946 in leta 1948 so postala državna last vsa industrijska, rudarska, prometna in gostinska podjetja, podjetja notranje in zunanje trgovine, kakor tudi banke, tako da je v zasebnih rokah ostal le del obrtništva in večina poljedelskega gospodarstva.

Do leta 1946 niso bili upravljane z državnimi gospodarskimi podjetji in tudi ne njihova organizacija ter položaj regulirani z občimi zakonskimi predpisi. Ustanovitev novih podjetij je bila mogoča le na osnovi posebnih uredb, s katerimi je bilo določeno ime podjetja, sistem notranje organizacije podjetja ter višina obratnih sredstev in način upravljanja. Podjetje je upravljal upravni odbor, ki ga je imenoval minister določenega resora. Kasneje izdane uredbe so predvidevale samo imenovanje direktorja. Sekvestrirana podjetja je upravljal upravitelj, ki ga je imenovalo

pristojno ministrstvo. Tedaj je bila samostojnost podjetja neznačajna, ker so jim ministrstva neposredno določala naloge, dodeljevala so jim surovine, pogonsko gorivo, kredite za obratna sredstva, razdeljevala proizvode itd. Značilno za to obdobje je ustanovitev velikih podjetij, ki so s svojo dejavnostjo zajela vso Jugoslavijo. Tako na primer Državno avtobusno prometno podjetje (DASP), Državno podjetje za promet z blagom in tekstilom, Državno trgovsko podjetje »Narodni magazin« (Na-Ma) in druga. Ta podjetja so imela svoje republiške direktorje in poslovalnice in zastopstva v vseh večjih gospodarskih središčih.

Tudi organizacijska oblika državnega upravljanja gospodarstva je takrat imela značaj skrajne centralizacije in administrativnosti. Tako je bila že konec leta 1944 ustanovljena pri Poverjeništvu za trgovino in industrijo pri Nacionalnem komiteju osvoboditve Jugoslavije Državna uprava ljudske imovine (DUND) z nalogo, da upravlja z vsemi državnimi industrijskimi podjetji. Leta 1945 je prešlo to upravljanje v roke ministrstva za industrijo Demokratične federativne Jugoslavije, medtem ko je vprašanje imovinskih in drugih pravnih odnosov še nadalje ostalo v pristojnosti te uprave.

Po sprejetju ustave FLRJ, 31. januarja 1946, je bila prva reorganizacija državne uprave na

področju gospodarstva. Ustanovljena so bila ministrstva za posamezne gospodarske enote (ministrstvo za industrijo, ministrstvo za rudarstvo, ministrstvo za trgovino in preskrbo, ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo itd.) in zvezna Planska komisija. V okviru ministrstev gospodarskega značaja so delovale tudi glavne in zvezne uprave, ki so bile ustanovljene z namenom, da bi zbliževale podjetja z ministrstvi.

Z osnovnim zakonom o državnih gospodarskih podjetjih z dne 24. julija 1946 so bili postavljeni osnovni temeljni organizacije ter poslovanja državnih gospodarskih podjetij. Mnogi od njih so ostali v veljavi še, ko se je začelo uveljavljati delavsko samoupravljanje. Zakonsko je podjetje dobilo značaj pravne osebe. To pomeni, da je samo z lastnim imetjem, s katerim je upravljal, odgovarjalo za svoje obveze. Takrat je država dodeljevala podjetjem osnovna in obratna sredstva, in eno podjetje je kot samostojna ekonomska organizacija stopilo v imovinsko-pravne odnose z drugim. Podjetja so začela poslovati po principu gospodarskega računa na osnovi plana, ki je bil sestavni del državnega gospodarskega plana. Podjetja so bila bodisi splošno državna, republiškega, pokrajinskega, oblastnega ali lokalnega značaja in so bila pod administrativno operativnim vodstvom določenih državnih organov.

(Nadaljevanje prihodnjic)

NOVA ZVEZA PORTOROŽA S SVETOM

Turistična proga števil. 31

Tako se imenuje na voznem redu »Jadranske linijske plovidbe« z Reke najnovejša in v polletni sezoni 1957 prvič vpeljana krožna turistična proga, ki bo povezovala vsa pomembnejša turistična središča jugoslovanske jadranske obale z Benetkami, kjer bo začetek in konec te nove proge.

Za Slovensko Primorje je ta proga zato važna, ker prvič vključuje tudi naše priznано obmorsko letovišče Portorož, kjer bo ladja »Partizanka«, ki bo na tej progi vozila, pristala v letošnjem letu devetkrat: ob petkih 14. in 28. junija, 12. in 26. julija, 9. in 23. avgusta, 6. in 20. septembra ter 4. oktobra. Vedno bo ostala čez noč v Portorožu, tako da bo odplula šele v soboto dopoldne. Turisti bodo imeli dovolj časa, da si ogledajo znamenitosti Pirana in drugih naših obalnih mest, da se nazabavajo, naplešejo in tudi kopajo v portoroškem kopališču.

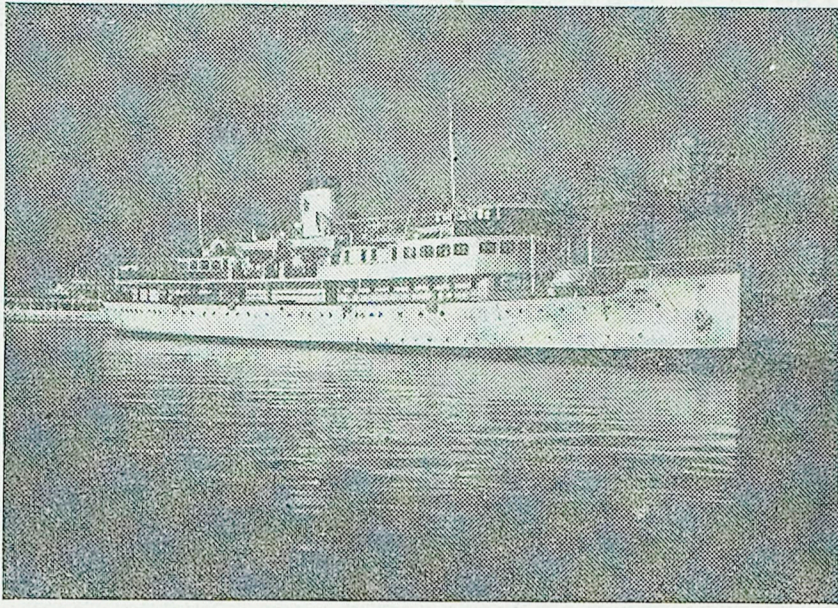
»Partizanka« bo odplula na to novo progo iz Benetk, nato pa bo pristala na Reki, v Crikvenici, na Rabu, v Šibeniku, Hvaru, Dubrovniku, Sv. Štefanu in v Kotoru, nazaj pa v Korčuli, Makarski, Splitu, Zadru, Malem Lošinjju, Opatiji, na Reki, v Pulju in v Portorožu ter bo končala potovanje v Benetkah. V vsakem izmed naštetih pristanišč bo ladja stala toliko časa, da si bodo potniki lahko ogledali znamenitosti naših lepih krajev in da se bodo lahko tudi zabavali in ko-

pali. Vožnja traja celih trinajst dni z vsemi pristani in ogledi.

Pristajanje »Partizanke« v Portorožu je velikega pomena za razvoj tega našega turističnega centra, saj bodo imeli tuji gosti možnost spoznati tudi najsevernejši del jugoslovanske obale, ki ima tudi svoje mikavnosti. Obenem je prihod tako velike ladje v letoviški kraj za njegove goste vedno atrakcija, katero morajo znati naši portoroški turistični strokovnjaki primerno izkoristiti za popularizacijo obmorskega turizma ob obali Slovenske Istre.

M. G.

30. marca so splovili v reški ladjedelnici »3. maj« ladjo »Machitis«, ki je namenjena za »Phocean Ship Agency Ltd« London. Ladja je dolga 140 m in ima 12.800 ton nosilnosti.

Najlepša naša potniška ladja »Partizanka« v reškem pristanišču

Za lepši in bolj zdrav Koper

Kdor pozna Koper iz senčne in sončne strani, ve, da je predvsem na njegovem vzhodnem koncu, v Bošji dragi in okrog tovarne Partizanka več stavb in zidnih pregrad, ki jih moramo iz sanitarnotehničnih in varnostnih razlogov takoj porušiti. In da bi bilo to delo čimprej dokončano, ker bo Koper s tem dobil tudi lepše zunanje lice in se bodo lažje uredile komunalno-sanitarne naprave,

je sklenil odbor SZDL IV. mestne četrti, da v okviru »Tedna čistoče«, ki bo v maju, še pred začetkom letošnje turistične sezone, deloma vsaj že ta mesec, odstranijo člani SZDL s prostovoljnimi delom razne nepotrebne zidove, olupajo tri trge v IV. mestni četrti ter prostor med cesto in obalo v vzhodnem delu Kopra.

Tako so že v nedeljo in v torek prvi prostovoljni delavci zgrabili

za krampe in lopate ter začeli z odstranjevanjem navlake na območju IV. koprskje mestne četrti. V nedeljo dopoldne na primer se je kljub slabemu vremenu zbralo nad 160 prostovoljnih delavcev, med njimi pa okrog 70 pripadnikov JLA, v torek pa se je zbralo okrog 100 članov SZDL.

Porušili so več zidov, odpeljali kamenje, očistili prostor ob obali in že po dveh delovnih akcijah odstranili številna legla epidemičnih obolenj. Ta širokopotezna akcija, pri kateri sodelujejo tudi podjetja s prevoznimi sredstvi (I. maj in Vodna skupnost ter druga), je šele v pravi luči prikazala, kakšne nehigienične razmere vladajo v skritih kottiških Kopra.

Zato je tudi pred nedavnimi bila na pobudo občinskega sanagera inšpektorja sklicana konferenca predstavnikov podjetij ter ustanov, na kateri so med drugim imenovali štab za izvajanje nalog v okviru »Tedna čistoče«. Na tej konferenci je prišla do izraza odločna zahteva, da se takoj začne s čiščenjem ulic, cest, dvorišč, parkov, vrtov in z urejanjem zunanjšega izgleda hiš, ker je sedanje higienično stanje naših mest in vasi zelo slabo. Udeleženci te konference so sprejeli vrsto sklepov, ki bodo pri doslednem izvajanju v znatni meri pripomogli k ureditvi enega izmed najbolj perečih komunalnih problemov Kopra.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Letos veliko novega v kratkoročnem kreditiranju

Gospodarske organizacije vedo za dolgotrajen in zapleten postopek v zvezi z določitvijo začetnega sklada obratnih sredstev. S tem naj bi gospodarske organizacije dobile v upravljanje od družbe tisti del sredstev, ki so jim nujno potrebna za redno poslovanje. Na banke se bodo torej v bodoče obračale le za tista obratna sredstva, ki so jim potrebna za izredne potrebe, kakor so sezonske potrebe za odkupe in podobno. Postopek v zvezi z določitvijo začetnega sklada bo v kratkem končan in podjetja bodo kmalu dobila sklad v svoje roke, kolikor pa tega v celoti ne bodo dobila, ker za to ni dovolj sredstev, bodo prejela tako imenovane posebne kredite, ki bodo imeli v bistvu iste lastnosti kot sklad sam.

Z dodelitvijo skladov obratnih sredstev in posebnih kreditov bo nastal v kreditiranju nov položaj, ko bodo banke odobravalale, kot rečeno, le obratna sredstva za posebne namene izven rednega poslovanja. Obseg kreditov se bo torej občutno znižal in za toliko seveda tudi vloga bank, kajti marsikaka gospodarska organizacija bo lahko uspevala samo s sredstvi, ki jih bo prejela kot

sklad v svoje upravljanje in bo torej lahko glede obratnih kreditov neodvisna od banke.

Vpliv in sploh položaj bank pa se seveda s tem ne bo zmanjšal in bo še nadalje velik. Upoštevati moramo namreč predvideni dvig gospodarstva samo po gospodarskem načrtu in videli bomo, da bo vpliv bank še vedno velik. Zlasti bo narastel pomen Narodne banke, ki postaja vedno bolj banka bank, kajti ta bo kreditirala vse ostale banke. Poleg tega prevzema nase vedno bolj odgovornost za pravilno vodenje kreditne in emisijske politike. Pri slednjem mislimo na izdajo bankovcev, ki mora biti v skladu s splošnim gospodarskim razvojem. Pri nas se obtok denarja stalno dviga, kar je razumljivo, če upoštevamo porast proizvodnje, prometa, realizacije in sploh porast v gospodarstvu, vendar pa mora ostati v določenih gospodarsko utemeljenih mejah.

Pomemben ukrep, ki sicer ni nov, ki pa ga bo treba zaradi stabilizacije vedno bolj upoštevati, je v tem, da bodo morali dobiti novi obrati ali tisti, ki so v poskusni proizvodnji, obratna sredstva iz istih virov kot sredstva za investicije. Tisti obrati pa, ki

so v gradnji že od lani ali prej, pa bodo začeli letos z redno proizvodnjo, bodo lahko dobili v primeru, če nimajo predvidenih obratnih sredstev iz investicij, posebne srednjeročne kredite. Na splošno se bo v bodoče bolj razvil sistem srednjeročnih kreditov, ki je bil doslej le izjemen ukrep.

Kot vemo, predvideva družbeni načrt za letos izdelavo posebnih kreditne bilance. Z njo naj bi pravilno usmerili kredite in zlasti preprečili njihovo ekspanzijo, to je odobravanje preko realnih potreb. Kreditna bilanca pa bo zahtevala tudi revizijo obrestnih mer, ki postajajo vedno pomembnejši element v gospodarstvu. Razen tega je predvidena zlasti obsežna revizija predpisov v zvezi s potrošniškimi krediti in so predvidene znatne olajšave pri njihovem odobravanju. Dalje naj bi se razširilo odobravanje kratkoročnih kreditov v kmetijstvu in omogočila naj bi se liberalnejša politika pri odobravanju takih kreditov tudi privatnim kmetovalcem.

Novosti, ki jih predvidevamo, bodo pomembne in jih bomo lahko uvedli brez težav, kajti dosežena stabilizacija nam to vedno bolj omogoča.

VSE OKROG

morja

Zvezni Izvršni svet je odobril investicijski program za nadaljno izgradnjo pristanišča v Pločah. Po tem programu se bo luka v Pločah gradila v dveh etapah. V prvi fazi bo treba k že zgrajenim 150 metrom operativne obale zgraditi še 840 m nove operativne obale za pristajanje tovornih ladij in 120 metrov potniške obale. Pristanišče bo tedaj imelo kapaciteto 750.000 ton letno izkrcanega in vkrcanega blaga. Gradnja prve etape bo stala nekaj čez 4,5 milijarde dinarjev. V drugi etapi bo znašala celotna dolžina operativne obale za pristajanje tovornih ladij 2865 metrov, za potniški promet pa 1176 m. Zmogljivost luke bo po dovršeni izgradnji znašala 2.200.000 ton, za kar bo treba investirati skupni znesek 15 milijard 890 milijonov dinarjev.

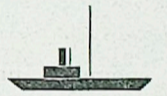
Jugoslovanska prosta cona v Solunu ima 282 m operativne obale in sedem skladišč ter 40.000 m² odprtega prostora za vskladiščenje jugoslovanskega blaga. Letos pričakujejo, da bo promet skozi Jugoslovansko prosto cono dosegel 200 tisoč ton blaga. Skozi to prosto cono gre predvsem blago, ki je namenjeno v Makedonijo in Srbijo.

V ladjedelnici »Split« v Splitu so 2. aprila preizkusili novo zgrajeni tramer »Martičan«, ki ima nosilnost 10.000 ton in je bil zgrajen v tej ladjedelnici. Po končanih preizkušnjah in vožnjah bo ladja izročena sredi aprila lastniku »Jugoslovanski linijski plovidbi« na Reki.

Istega dne so položili »skobilico« za 12.800 tonski tramer, katerega bodo zgradili za švedske naročnike do sredine 1958. leta.

Največje ladje »Jadranske linijske plovidbe« iz Reke bodo v letošnji turistični sezoni izvršile več krožnih turističnih potovanj od Islanda do Turčije. Tako bo ladja »Jadrana«, dvojček »Jugoslavije«, prvega junija izplula za Norveška pristanišča, od koder bo odplula celo do Islanda. »Jugoslavija« bo vršila krožna potovanja od Benetk skozi naše važnejše turistične centre pa v Grčijo in Turčijo. »Partizanka«, »Proleterka« in »Dalmacija« pa bodo poleg rednih brzih prog vzdolž naše obale opravile tudi nekaj krajših krožnih potovanj.

Zbral M. G.

PLOVBA NAŠIH LADIJ

- S/S »BIHAČ« je 5. aprila zapustil Baltimore v »ZDA« s tovorom za Jugoslavijo, kamor bo prispel predvidoma 28. aprila letos.
- M/S »GORENJSKA« je od 6. 4. v popravilu v Piranski ladjedelnici.
- S/S »GORICA« je 3. aprila zapustila Dairen na Daljnem vzhodu in plove za Sredozemlje.
- S/S »KORNAT« je 6. aprila prispela v Porto Marghera.
- S/S »LJUBLJANA« je 5. aprila zapustila Porto Marghera s tovorom, ki ga bo delno izkrcala v Ravenni.
- S/S »NERETVA« je 5. aprila priplula iz Casablance v Bilingham.
- M/S »MARTIN KRPAN« je 11. aprila priplul iz Sfaaa na Reko.
- S/S »POHORJE« je 4. aprila plula mimo Colomba za Gdynio.
- S/S »ROG« je 6. aprila zapustil Reko in bo v Lattakii naložil tovor za Kitajsko.
- S/S »ZELENGORA« je 11. aprila priplula v Albany (ZDA), kjer naklada žito za Jugoslavijo.

Novi častniki naše trgovske mornarice

V Dubrovniku so položili izpit za poročnike trgovske mornarice tovariši Tomo Kuljiš, Ferdinand Novak, Ivan Semrl in Drago Žerjak, vsi doma iz Ljubljane. Za radiotelegrafista II. klase je položil izpit v Splitu tovariš Ciril Deržanec iz Trbovelj.

Ladja »Jugoslovanske linijske plovidbe« »Učka«, bo prva jugoslovanska ladja, ki bo plula skozi Sueški prekop, odkar je zopet odprt po končanem čiščenju. Na svoji poti na Daljni vzhod bo »Učka« 10. aprila zaplula v Sueški prekop s sredozemske strani, istočasno pa bo vplula z druge strani in prekop ladja »Črna gora«, ki se vrača s poti po Daljnem vzhodu.

Piran lepo obnavljajo

Z veseljem opažamo, da se naše tako zapuščeno in zanemarjeno mesto zadnje čase lepo obnavlja. Povsod se nekaj adaptira in ureja. »Splošna plovba« preureja v stanovanja nekdanji demolitirani hotel »Miramar«, na mestu nekdanje gostilne »Tri vrata« rase lepa nova stavba, ki bo služila kot pravijo za mornarski dom. Razna podjetja iz vse Slovenije adaptirajo in so tudi že adaptirala razne stavbe, ki niso bile več uporabne, za svoje počitniške domove. Tako bo dosežena za Piran dvojna korist: delovni ljudje bodo imeli poceni letovanje na morju, mesto samo pa bo dobilo lepši izgled, ko bodo namesto sedanjih upuščenih stavb, ki so služile za smetišča, čedno urejene hiše.

Tudi uprava komunalnih dejavnosti se je odločila na pritisk sanitarnih organov za popravilo javnega stranišča, ki je bilo mestu že v sramoto. Adaptacija in ureditev tega stranišča bo stala okoli 600.000 dinarjev in je treba upravi čestitati, da se je odločila za to delo. Uprava komunalnih dejavnosti namerava na novo prepleškati tudi fasado tržnice. Tudi gostinska podjetja nameravajo izboljšati svoje prostore. Tako bo hotel »Metropol« uredil novo restavracijo v Rotondi, odpravil pa bo tudi sanitarne in druge pomanjkljivosti v ostalih svojih obratih. Gostilna »Vojko« je svoj mali lokal že preuredila. Potrebno bi bilo asanirati še gostišče »Na obali«.

Seveda je pa kljub naštetim prizadevanjem še polno perečih

problemov, kot so kanalizacija, napeljava vode v stanovanja in ureditev stranišč v mnogih hišah. Na najslabšem so tisti prebivalci, ki niso uslužbeni gospodarskih organizacij, kajti stanovanja se popravljajo večinoma le za uslužbence podjetij in na stroške podjetij. Hišni sveti malo popravljajo, ker ne dobijo potrebnih kreditov. Velike ovire postavljajo tudi hišni lastniki, ki stanujejo onstran državne meje in ne dovolijo v svojih hišah nobenih popravil. To bi bilo na vsak način potrebno urediti, kajti mnoge naseljene hiše propadajo, ker jih nihče ne popravlja. Koliko pa trpijo v takih hišah stanovalci, je jasno. Razbita okna, gnili podi, v kuhinjah mrzli in razbiti cementni tlaki, dotrajala električna instalacija, zanemarjena stranišča, to so običajni pojavi v piranskih stanovanjih. Šele ko bo vse to urejeno, bomo lahko rekli, da je naše mesto res obnovljeno.

Pa še na nekaj bi rad opozoril. Mesto nujno potrebuje primerno otroško igrišče. Ker večina hiš nima primernih dvorišč, otroci nimajo iti kam drugam kot na ulico. Obstajata dva miniaturna parka, ki sta zasajena s cvetjem in zato nista primerna, da bi se otroci tu igrali, sta pa tudi mnogo premajhna za ta namen. Starši in otroci bodo zelo hvaležni tistemu, ki bo poskrbel, da se bo dobil nekje primeren prostor in se bo uredilo otroško igrišče. — Skrbimo za otroke, ki so naša bodočnost!

Dobrobiti NASVETI

Rad bi vedeli, če je riba sveža? Stisnite s prsti njeno meso. Če bo odtis vaših prstov takoj izginil, je riba sveža, v nasprotnem primeru pa je seveda že nekaj časa na suhem.

Ne vrzite proč jajčnih beljakov, četudi jih ne potrebujete za kuhinjo. Dobro jih umešajte in premažite z njimi usnjene predmete, torbice ali čevlje. Usnje bo dobilo svoj prejšnji lesk in bo kot novo.

Dežni plašči, pelerine ali dežniki iz plastične mase bodo veliko bolj trpežni, če jih od časa do časa podrgnete s koščkom vate, namočene v glicerinu.

Črve iz pohištva preženete takole: enake dele kuhinjske soli, pelinovih listov, gorčičnih zrn in popra zalijete s kisovo esenco in pustite nekaj časa stati. Nato pomočite v to raztopino čunjo, s katero večkrat zbristete pohištvo.

Veseli in skrbi francoske žene

Kaj je pokazalo 270.600 odgovorov na anketo revije »Elle«

Žene po svetu

ZENINE RADOSTI

- 1) biti srečna v družini
- 2) imeti otroke
- 3) doživeti uspeh svojega moža
- 4) imeti lepo stanovanje
- 5) videti svoje starše srečne
- 6) biti dobra gospodinja
- 7) biti zvesta
- 8) rad imeti svoje delo
- 9) imeti dobre prijatelje
- 10) biti lepo oblečena
- 11) biti prijetne zunanosti
- 12) veliko potovati
- 13) imeti avto
- 14) dajati in prejemati darila
- 15) hoditi v naravo
- 16) posejati gledališče
- 17) ostajati čim več doma
- 18) ljubiti umetnost
- 19) hoditi na obiske
- 20) ukvarjati se s športom.

ZENINE SKRBI

- 1) imeti nezvestega moža
- 2) imeti nezmernega moža
- 3) imeti denarne težave
- 4) bati se za zdravje svojih najbližjih
- 5) imeti »nerodne« otroke
- 6) imeti slabo stanovanje
- 7) bati se vojne
- 8) živeti v ločenem gospodinjstvu
- 9) imeti zgrešeno življenje
- 10) bati se bodočnosti
- 11) bati se brezposelnosti
- 12) bati se za osebno zdravje
- 13) bati se osamljenosti
- 14) biti preobremenjena z gospodinjstvom
- 15) čutili, da prihaja starost
- 16) čutili se manj srečna kot druge
- 17) dolgočasiti se
- 18) čutili se bolj grda kot druge
- 19) imeti občutek, da se ne znate oblačiti
- 20) skrbeti za svoj ugled.

Natečaji in ankete, ki jih prirejajo razni časopisi in revije, imajo vedno namen, da vzbudijo zanimanje za časopis in dvignejo njegovo naklado. Toda če so vprašanja dobra in odgovori odkriti, so take ankete zanimive in značilne. Tako anketo je organizirala tudi francoska ženska revija »Elle«. Od svojih bralk so zahtevali, naj govorijo o svojih radostih in skrbeh in da jih razporedijo po svojem občutku.

Vprašanja so bila precej zanimiva, še bolj pa seveda odgovori. Zares, človek pač nima pogosto priložnosti, da bi slišal mnenje 270.600 žena — 270.600 osebnih izpovedi, ki se z magično močjo statistike lahko spremenijo v javno mnenje.

Pisec uvodnika francoske revije »Elle« pravi, da za človeka, ki je podrobno proučil odgovore na to anketo, zdaj ni več skrivnosti o tem, kaj veseli in kaj teži srca francoskih žena. Ob tem se še zaskrbnjeno sprašuje, zakaj je toliko opaziti elemente sanjarjenja in je v skrbeh, kakšno sliko bodo dobili o francoski ženi tuji.

Pa poglejmo rezultate ankete, ki jih bomo naštetili po vrstnem redu, kot imajo največ pritrilnih odgovorov:

DENAR, VEDNO DENAR

Po odgovorih sodeč je denar večja skrb za francosko ženo (št. 3) kot bojazen pred vojno (št. 7). Zdi se, da je veliko večje veselje biti dobra gospodinja (št. 6), kot pa biti lepa žena (št. 11). Ali je mogoče, da francoska žena tako realistično gleda svet? — Se vprašuje komentator ankete. Ali ji je res bolj všeč blešč njene posode, kot lepa polt? Pravi,

da ne verjame. Prav tako ne dvomi, da ima raje svoje otroke kot denar, čeprav razume, da so denarne težave v družini bolj pogost pojav kot nemogoči otroci.

Ob tem se še sprašuje, ali so bili odgovori na vprašanje vselej popolnoma odkritosrčni. Sicer pa več kot 270 tisoč enakih odgovorov je že neko jamstvo in le nekaj neodkritih odgovorov ne bi te slike veliko spremenilo.

MOŽ — ZENINA VELIKA SKRB

Prav gotovo pa je, da se vse francoske žene, ki so odgovarjale na anketo, niso znebile, da bodo na čelo vseh svojih skrbi postavile vprašanje možev zvestobe, na zadnje mesto pa skrb za svoj ugled. Ali je res tako? Ali to ne govori o tem, da so žene pripravljene na »reprisalije«?

Komentator pravi: zdi se mi, da bom postal domišljav, kajti možje smo gospodarji ženske sreče ali nesreče. In resignirano-šaljivo dodaja: človek bi se razpočil od tolikšne važnosti, če se ne bi zavedal, da so ta sonca na ženinem nebu kaj čudna, kajti znano je, da so Francozi veliki alkoholički in svojim ženam zelo nezvesti.

V teh odgovorih o skrbeh je precej nelogičnosti. Žena se na pr. bolj boji za zdravje svojih najbližjih (št. 4) kot pa dejstva, da bi prišlo do vojne (št. 7), kar bi lahko bilo usodno celo za življenje njenih dragih. Toda v tem je videti tudi potezo značaja: bolj občutljiva je za

konkretne stvari, kot za abstraktne in bolj misli na nevarnost pred vrati, kot na tisto v bodočnosti.

ŠPORT IN STANOVANJSKA STISKA

Brez dvoma, da francoska žena rada potuje (št. 12), toda neodločna je, kadar se odpravlja z doma. Obisk gledališča je na 16. mestu, ostati doma pa na 17. Kaj pa naj si mislimo o športnem udejstvovanju, ki ga je postavila žena šele na zadnje mesto? Komentator je kratek: skrbi me za narod — mož je alkoholik, šport pa je ženina poslednja skrb.

Imeti dobro stanovanje je skoraj prav tako veliko veselje (št. 4) kot skrb zaradi slabega stanovanja (št. 6). Iz tega bi lahko sklepali, da je v

Franciji približno enako število tistih, ki imajo dobra stanovanja in tistih, ki imajo slaba.

Zdi se, da obzorje francoske žene temniijo materialni problemi, kajti želja, da bi mož uspel, je skoraj v isti vrsti kot denarne težave (št. 3). Vprašanje stanovanja (št. 4) pa bolj vznemirja Francozinjo kot sreča njenih staršev (št. 5). Pa še nekaj — da je res želja za avtomobilom šele na 13. mestu? Nesrečna številka, ugotavlja komentator in išče vzrok: morda zaradi omejitve bencina? ...

Francoske žene so brez dvoma lepe, se opravičuje komentator zaradi nekaterih hudomušnih pripomb, tudi dobre, elegantne, aktivne, zveste (morda?) in plemenite. Rade imajo naravo (nekoliko), umetnost (malo bolj), svoje starše (še bolj), svoj dom (zelo), svoje otroke (strastno), svojega moža (do blaznosti?) in šport (zelo malo). Če to vse skupaj gledamo kot celoto, pomeni, da je na čelu vsega veselja in skrbi vendarle ljubezen — in to ni ne malo, niti ni tako nepomembno.

ZNATE KUhati ŽGANČE?

Ajdovi žganci

V liter slanega krova stresi tri četrt litra domače ajdove moke in pusti vreti 15 minut. Nato predri močnat kup z vilicami ali kuhaličnico in pusti vreti še četrt ure. Potem jih dobro zabeli in premešaj z vilicami. Če so premokri, odlij prihodnjic malo žgančevke. Nato žgance pokrij in jih z vilicami nadrobi v skledico.

Koruzni žganci

Podobno kuhaj koruzne žgance, samo pazi, da jih kuhaš vsaj pol ure in da kupiš svežo moko. Staro koruzna moka je navadno grenka.

Beli žganci

Skuhaj olupljen krompir v kosih v slani vodi. Ko je kuhan, zasipaj bele moke, pokrij in pusti vreti četrt ure. Potem pa dobro zmešaj, če je primerna količina vode v loncu, če je pa preveč, je vlij toliko, da ne bodo žganci preveč mokri in pacasti. Moka se mora s krompirjem z vilicami z dvema rogljema prav dobro zmešati, da ni močnatih keplic vmes. Ko so žganci dobro kuhani, jih nastrgaj v skledo in zabeli z ocvirkli.

(Iz »Male ljudske kuharice«)

Bakreni predmeti bodo dobili ponovno lep sijaj, če jih boste prekuhali v raztopini vinskega kamna. Apenne in barvne madeže na okenskem steklu umijemo z močno oksidano vodo ali zelo razredčeno solno kislino. Nato steklo splaknemo s čisto vodo in zbršemo. Madeže od oljnatih barv namažemo z milom, pustimo nekaj ur in nato izmijemo z vodo, kateri smo dodale sodo. Lahko pa namažemo madeže s terpentinovim oljem in zdrgnemo z bencinom.

Dva modela spomladanskih oblek

PREDELAVA SADJA V BREZALKOHOLNE PIJAČE

Pri nas predelujemo sadje, ki ni primerno za uživanje v svežem stanju ali pa ga ne moremo prodati, navadno v slabe vrste alkoholnih pijač. Te pijače smo nekako prisiljeni spiti doma, ker jih nihče ne kupi. Če bi pa predelali to sadje v brezalkoholne pijače, bi rešili ogromne količine sadnega sladkorja, ki nam ga tako zelo manjka. S proizvodnjem alkohola uničujemo domač sladkor, obenem pa sladkor uvažamo iz inozemstva za drag denar, ki ga moramo razen tega plačati v devizah.

Organizacija predelave raznega sadja v brezalkoholne sokove je tudi ena izmed nalog naših kmetijskih združenj. To predelavo lahko organiziramo skupno v okviru združenj obratov ali pa pri posameznih kmetijskih gospodarstvih. Da bi se to delo olajšalo, je izdala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani posebno knjižico »Predelava sadja v brezalkoholne pijače«, ki jo je napisal strokovnjak za ta vprašanja, Franjo Kafol. Knjižica ima na 40 straneh razen uvoda še naslednja poglavja: Splošno o sadnih sokovih — Najprimernejše sadje za sokove — Čista steklenica in dober zamašek — Priprava sadja — Preprosto vkuhanje sokov v steklenice — Vkuhanje in steriliziranje — Baumanov pasterizator — Sadni sokovi v sodih — Razpošiljanje sokov za potrošnje.

V knjižici je tudi 15 ilustracij. Na pot ji je napisal tudi dr. Jože Potrč prispevek o važnosti predelave sadja v brezalkoholne pijače. Cena knjižice je 60 din in se dobi v vseh knjigarnah ter pri založbi »Kmečka knjiga«, Ljubljana, Miklošičeva c. 6.

Zdravilni čaji

Staranje je sicer prirodno, vendar se da tudi staranje nekako zavirati in naravnati, da gre počasneje. Danes je staranje hitrejše z ozirom na današnji način življenja.

Starajoči se ljudje se lahko upirajo prehitremu staranju z uporabo raznih čajev, ki jih lahko pripravljajo sami brez velikih stroškov.

Grenke snovi lišajev: prinašajo v kri velike množine klorofila, pomnože rdeča in bela krvna telesa in povzročajo s tem nekakšno pomlajenje.

Čaj iz preslice preprečuje vodenico, razne kamne in katarje, ker poživlja kremenčeva kislina delovanje ledvic.

Brinove jagode delujejo ugodno na ledvice, jih poživlje in odstranjujejo revmatične bolezni.

Pelin učinkuje ugodno na jetra in je za obnavljanje krvi velikega pomena.

Bezeg deluje ugodno na vodo v telesu, jo odstranjuje, kakor tudi razne katarje in pomaga v začetku vodenice.

Uživanje česna kot prepreče-

valno sredstvo proti poapnenju žil je splošno znano.

Za krepitev živcev nam služi baldrijanov čaj in šentjazeera roža.

Med najvažnejšimi rastlinami, ki naj bi jih uporabljali pri vsakdanji hrani so jabolka, navadno korenje in oves, ki ga uživamo v obliki ovsenih kosmičev. Če uživamo omenjene rastline izmenoma po gotovem redu, dovajamo telesu na popolnoma naraven način novih moči, ki ohranjajo telo sveže in zdravo.

MALA LJUDSKA KUCHARICA

Gospodinja ima veliko odgovornost v družini, ker z opravljenim gospodinjstvom nalog in s kuhinjske skrbi za zdravje in zadovoljnost družinskih članov.

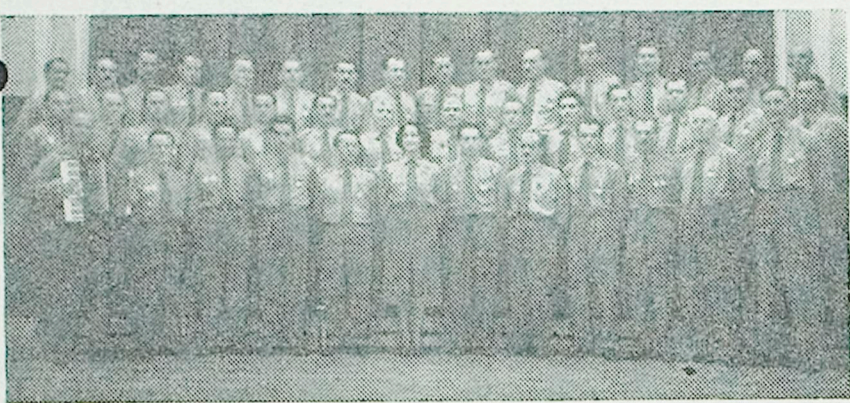
Naše gospodinjke šole obiskuje vse premalo deklet, vedno več pa se jih vključuje v razne gospodinske tečaje, kjer dobivajo najosnovnejše znanje. Za izpolnitev znanja naših gospodinj in za pomoč vsem obiskovalkam gospodinskih tečajev je izdala založba Kmečka knjiga v Ljubljani že pred časom drobno knjižico »Malo ljudsko kuharico«. Kako potrebna in koristna je bila ta izdaja, je pokazalo že dejstvo, da je knjižica v izredno kratkem času izginila z našega tržišča. Zato se je založba odločila in izdala ponatis tega dela, ki praktično služi gospodinjici.

Za pomlad in poletje — dnevna in večerna bluza z istim krilom

kultura-prosveta

Za jasnejšo podobo Primoža Trubarja

Nabratko

Mimi Malenšek: *Plamenica, roman o Primožu Trubarju. Primorska založba Lipa, Koper 1957, str. 540*

Minilo je štiri sto let, odkar je skromni in za pravičnost navdušeni Primož Trubar prižgal plamenico slovenske besede v knjigi. Danes se navadno le redko skušamo poglobiti v tisti čas, le redko skušamo dognati in dometi težave, dvome in neprilike, ki jih je moral premagati naš pogumni Dolenjec, preden je mogel poslati med Slovence prvo v slovenskem narečju tiskano knjigo. Včasih celo pravimo, da je zaslika naših protestantov samo to, da so prvo slovensko knjigo izdali, da pa bi do tega prej ali slej moralo priti, tudi če gorečega Trubarja ne bi bilo. Dajmo takim sodbam prav ali pa jih ovrzimo, dejstvo je, da je moral nekdaj zastaviti plug v ledino, če smo hoteli dobiti Vodnika in pa Prešerna, da sta ledino posejala. In ta nekdaj je prav Trubar.

Da bi pokazala, kako je to ogromno delo potekalo, je Mimi Malenškova v svojem romanu oživila in povežala v tok dogajanja vrsto suhih literarno-zgodovinskih in zgodovinskih podatkov in tako razprostrla pred nas pravo življenje dobe, v kateri je razcvetel protestantizem na Slovenskem. V središču vsega dogajanja stoji na zunaj robati, a v notranjosti silno pošten Raščičan. Polagoma spoznavamo njegovo nesebičnost, požrtvovalnost in navdušenost za »pravo vero« in za slovensko besedo, kar ga je vodilo, da je začel za našo kulturno zgodovino tako pomembno delo.

Glavna odlika tega romana je, da prikazuje glavno osebo razvojnou od otroških let na Raščici pa preko najhujših pretepanj z življenjem in nasprotniki vse do smrti. Še poseben mik pa daje tej pripovedi to, da pisateljica prikaže, kako Trubar polagoma postaja protestant, kako težke notranje boje je imel pri tem in podobno. S tem načinom prikazovanja in za vrsto prizorov iz Trubarjevega osebnega življenja in iz njegovih doživljanj, ki za zgodovino in literarno zgodovino niso pomembna, a dajejo umetniku svoboden razmah, se je Malenškovi posrečilo narisati Trubarja človeka, kakršnega si iz golih podatkov ne moremo predstavljati.

S pravim pisateljskim čutom za oživiljevanje suhih podatkov pa je razen osrednjega lika prikazana še cela vrsta ljudi, s katerimi je Trubar prišel v stik in so tako ali drugače v zvezi z našim protestantizmom. Tako zaživi s polno silo tržaški škof Bonomo, ob njem se prikaže podjetni in neuravnoveseni koprski škof Verger, simpatični baron Ungnad, ljubljanski protestantje ter še vrsta drugih zgodovinskih oseb. Posebno pa je treba pohvaliti pisateljčin trud, da je s prikazovanjem raznih verskih zablod, skakačev, čudodelnikov, bičarjev, neprestanih turških bojev oživila vzdušje tistega časa, kajti ravno zaradi tega vzdušja nam tembolj jasno ostane v spominu glavni lik tega romana, Primož Trubar. Res je sicer, da so nekatere strani le pregostobesedno pisane, da je ponekod preveč navlake in balasta, kar jasnosti nikakor ne povečuje, ampak zmanjšuje, vendar moramo priznati, da je pisateljica dosegla svoj cilj: oživiti mrtve podatke, vdihniti življenje tako odmaknjeni dobi, kot je protestantizem v 16. stoletju. J. H.

KONCERT PIRANSKE SVOBODE V KOPRU

Preteklo sredo je moški oktet pevskega zbora DPD Svoboda iz Pirana priredil koncert v Gledališču Slovenskega Primorja v Kopru. Gostje iz Pirana so zapeli dvajset narodnih pesmi. S svojim nastopom so pokazali lep napredek v kratkem času svojega delovanja.

Skoda je le, da je padlo gostovanje Pirančanov v čas, ko smo imeli precej predstav in gostovanj in je bil zato obisk precej slab. K temu je pripomogla tudi neprimerno izbrana ura (ob 19. uri), tako da ni bila prikladna ne za dijaštvo ne za odrasle.

BESEDA O A. T. LINHARTU

Prejšnji teden so imeli obiskovalci predavanja Ljudske univerze v Kopru posebno doživetje. Profesor dr. Alfonz Gspan iz Ljubljane je govoril o Linhartu in njegovem pomenu za prepod v drugi polovici 18. stoletja na Slovenskem. S svojimi toplimi in strokovno globokimi besedami o prvem slovenskem dramatičarju in borcu za napredne ideje je vzbudil veliko pozornost pri poslušalcih, posebno še pri dijaki. Ni dolgo tega, kar so povsod po Sloveniji proslavljali 200-letnico rojstva Antona Tomaža Linharta. Ta pomembni dogodki je šel mimo nas skoraj neopaženo. S tem predavanjem pa je Ljudska univerza v Kopru popravila tisto, kar je morda kdo drugu zamudil. Dejstvo, da je bilo sorazmerno kar precej poslušalcev in da so z zavzetostjo sledili, dokazuje, da si marsikdo tega želi.

SKLEPI SE URESNIČUJEJO

Dramska skupina DPD »Svoboda« iz Divače je v nedeljo nastopila s »Stilmondskim županom«. Ni dvoma, da so v Divači igralci, ki so sposobni uprizoriti tudi zahtevnejša dramska dela. To je kratka ocena in mišljenje vseh, ki so videli nedeljsko uprizoritev. Polna dvorna gledalcev in dobra igra, pod vodstvom režiserja Ivana Lavrenčiča, obetata, da je v Divači konec kulturnega mrtvila. Če smo pred časom zabeležili, da je po zaključku nedavnega občnega zbora upati, da se bo ljudsko-prosvetno delo v Divači razvilo, lahko danes ugotovimo, da se nismo zmotili. -er

GOSTOVANJE PARTIZANSKEGA INVALIDSKEGA PEVSKEGA ZBORA

Partizanski invalidski pevski zbor so ustanovili v času NOB v Kočevskem Rogu. Takrat je štel 17 članov in je uspešno nastopal na osvobodjenem ozemlju. Do osvoboditve se je povečal zbor na 32 pevcev. Danes šteje IPZ približno 50 pevcev in ima za seboj blizu 400 koncertnih nastopov. Po osvoboditvi je zborova dejavnost za nekaj časa zamrla, ker so bili člani poklicani na različna delovna mesta. Leta 1952, ob obletnici ustanovitve slovenskih brigad, pa je zbor znova začel na pobudo glavnega odbora ZVVI v Ljubljani. Od takrat neumorno goji borbeno partizansko pesem in jo ohranja za bodoča pokolenja. Zbor danes vodi dirigent Radovan Gobec, znani strokovnjak in skladatelj.

Zborovi največji uspehi so bili slavnostni koncert v Ljubljani, nastopi na velikih ljudskih proslavah (Dolenjske Toplice, Okroglica, Ostrožno), turneja po Primorski in Koroški, koncerti v Trstu in po največjih mestih sosednje Romunije.

IPZ bo gostoval pri nas te dni, in sicer v soboto, 13. t. m., ob 20. uri v Piranu in v nedeljo, 14. t. m., ob 11. uri v Kopru.

Razgovor z režiserjem pred novo premiero

Prihodnje dni bo v Kopru predzadnja premiera v letošnji sezoni. Gledališče Slovenskega Primorja bo uprizorilo Moretova komedijo »Dona Diana«. Delo bo režiral kot gost Miran Herzog iz Maribora, sceno bo izdelal Srečko Tič, načrte za kostume pa Vlasta Hegedušič, prav tako gost iz Maribora. Če omenimo še, da bomo imeli ob tej predstavi prvič prilžnost slišati z našega odra komedijo v verzih, potem je bil to samo vzrok več za razgovor z režiserjem.

Nikar ne mislite, da bomo hoteli vedeti kaj posebnega, tovariš Herzog — običajni novinarski intervju, ker bo premiera in ker ste pač prvič pri nas gost. Režirate »Dona Diana«. Mogoče bi nam najprej povedali kaj o delu in o avtorju, pa še to, če ste delo sami izbrali?

Dela nisem sam izbral, sprejel pa sem ga zato, ker nisem hotel rušiti repertoarnega načrta, ki ga je izdelalo umetniško vodstvo vašega gledališča.

O avtorju in delu: avtor je Moreto Cabana, sin Katalonske re-

publike. Je sodobnik večjega in znamenitejšega Calderona, v literaturi pa je tedaj blestel še Francesco de Roy. V slikarstvu tiste dobe zasledimo blesteča imena Ribera, Velasquez, Murillo iz Seville. Doba je bila velika, tla za uspevanje umetnosti rodovitna in zato žetev tako bogata in razkošna.

»Dona Diana«, v španščini »El Desden con le Desden« (Prezir za prezir) je najbolj znano Moretovo delo in živi enako krepko skozi tri stoletja. O izredni mikavnosti dela priča tudi dejstvo, da je vzbudilo pozornost dveh velikih komediografov Moliéra in grofa Gozzija. Molière je prepisal »Dona Diana« v svoji »Princesse d'Elide«, Gozzi pa v »Principessa Filosofa«. Vendar ne prvo in ne drugo delo ni preraslo uspeha Moretovega originala, kajti le-ta predstavlja nekaj popolnoma svojevrstnega. To delo je komorni trio, v katerem igrajo Dona Diana, Don Cezar in navihane Perin. Vsi ostali pa dajejo celoti le okvir, ustvarjajo atmosfero in s svojim dejanjem približajo gledalcu dobo.

Kako bi označil bistvo te svojevrstne, ljubke igrice? Mesečina in svila, aromat eksotičnega cvetja, zvoki kitar in pridružen smeh navihane mladine. »Dona Diana« bi se lahko imenovala »Ukročena trmoglavka«, čeprav je Diana tako različna od Katarine, ki ji je bil oče genialni Shakespeare. O vsebini pa ne bom govoril. Tisti, ki je radoznal, si bo ogledal predstavo.

»Dona Diana« je torej pisana v verzih. Ali bo to hud »kamen preizkušnje« za naše igralce?

Precej trd kamen. K sreči imamo na razpolago še trše brusilne kamne. Zato upam, da bomo vse robove primerno izgledali in da bo tekkel verz kolikor toliko gladko. To ste vprašali verjetno zato, ker vam je znano, da se na koprskih gledaliških deskah še niso spoprijeli z verzom.

Ko smo že pri igralcih: kako ste zadovoljni z njihovim delom? In — če vprašanje ne bo preveč delikatno — kako presojate naš gledališki ansambel? Morda pa boste laže odgovorili, če Vas vprašamo, ali bi radi v Kopru še kdaj režirali?

Na majhno indiskretnost bom odgovoril z veliko diskretnostjo, da ne želim na široko razpravljati o tem vprašanju. Povem le

to, da bom v Koper še vedno rad prišel režirati, čeprav mogoče pod malo ostrejšimi pogoji. Pogoje si lahko razlagate, kakor hočete. Morda mi ne verjamete, da bom še prišel, ker sem slišal, da to obljubljajo vsi režiserji, pridejo pa ne. Kljub temu verjemite — na povabilno gledališke uprave bom vedno rad prišel.

In sicer — kako Vam je všeč v Kopru — ne glede na Vaše delo pri gledališču?

Koper je prijetno mesto. V teh težkih aprilskih dneh sicer malo dolgočasno. Hitro sem odkril magični trikotnik: Loggia—Galeb—Triglav. Sicer pa nimam veliko časa za potikanje, ker imam precej dela s pripravami za predstavo.

Zdaj pa povejte še nekaj o sebi: kje ste študirali, kje največ režirate, kakšna dela so Vam najbolj pri srečju in seveda — načrti za bodočnost.

Ne bo veliko: študiral sem v Beogradu, matična luka je Maribor. Če vam rečem, da nimam načrtov za bodočnost, mi ne boste verjeli, o načrtih pa ne govorim rad.

Samo še to — veseli me, da vaš časopis že vnaprej seznanja javnost z delom, ki bo postavljeno na koprsko gledališko deske.

Ob premieri novega filma v Piranu

Ugoden sprejem

V nedeljo popoldne je bila v Piranu v Tartinijevem gledališču premiera nemško-jugoslovanskega koprodukcjskega filma »Kruh in sol«, ki so ga lansko poletje posneli v piranski in portoroški okolici. Film je že doživel izredno velik uspeh v Zahodni Nemčiji, pa tudi zagrebska publika ga je na premieri prejšnjo sredo ugodno ocenila.

S filmom so bili zadovoljni tudi povabljeni na nedeljski premieri. Zlasti so ugajale lepe barve, ki nam pravzaprav šele pokažejo naše obmorske kraje v vsej svoji lepoti. Zadovoljiva je tudi fabula filma, čeprav sicer izzveni nekoliko »happy endovsko«, s čimer je občutno ublažena socialna ost zgodbe o težkem življenju solinarjev, medtem ko je na drugi strani življenje otoških ribičev prikazano celo nekoliko preveč pustolovsko in lahkomiselno brezskrbno.

Film s svojo vedro zgodbo zbuja vtis optimizma in vere v zmago pravice, vendar pa je v celoti za kritičnega gledalca nekoliko neresen zaradi že omenjenih lastnosti in pa zaradi nekoliko pretirano živahnega podajanja vlog glavnega junaka in njegovih tovarišev, ker si tako brezskrbnega življenja ribičev ne moremo ali si ga vsaj težko predstavljamo. Najlepše v filmu so vseka-

kor izredno uspeli naravni posnetki piranskega področja, ki bo prav gotovo s svojimi naravnimi lepotami privabljal vedno nove filmske ustvarjalce.

Premiere so se udeležili med drugimi gosti tudi nekateri igralci v filmu in pa František Čap, ki je delo režiral. Prisotni gledalci so ga po končanem predvajanju toplo pozdravili.

Distributor je Vardar-film iz Skopja. Premiero je organiziral portoroški potovalni urad Adria, ki je lani med snemanjem filma skrbel za nastanitev in druge potrebe sodelujočih igralcev in pomoznega osebja. R. Brađaškja

Nove revije

MLADA POTA, šte. 5

Iz vsebine:
PROZA — Janez Kajzer: Mala komedija človeka, ki je ljubil jazz, nekdo dekle in oranžno barvo, Janez Mikuž: Cokle na asfaltu, Marta Grom: Ljudje, Norman Maller: Goll in mrtvi. POEZIJA — Ivan Kastelic, Veno Taufer, Branko Semen, Jože Humer, Matja Planjavec.

CLANKI IN RAZPRAVE — Janez Dokler: Nove knjige, Lionello Venturi: Kako gledamo sliko (nadaljevanje), Viktor Konjar: Z žoltnim listjem po angleških cestah, France Peddeček: Mozaik karakternih črt, Marjan Maher: Zapostavljeni človek, Stane SakSIDA: Propad Zapada? Glasbeni leksikon, Pogovori s sodelavci, Beleške.

Gosta iz Maribora pri prihodnji premieri GSP — režiser Miran Herzog in kostumografinja Vlasta Hegedušič

NOVE KNJIGE SLOVAŠKE PRAVLJICE

V zbirko pravljic je vvrstila Mladinska založba tudi Slovaške pravljice, ki jih je prevedel in priredil prof. Viktor Smolec, ilustriral pa Tone Kralj.

Slovaško ljudstvo dolgo ni imelo nobenih javnih pravilic in si do srede 19. stoletja ni ustvarilo svoje pisane književnosti. Toda svojemu čustvovanju in mišljenju je vendarle hotelo dati duška in zato je ustvarilo ljudsko umetnost — pesmi, pravljice in pripovedke. Toda kakor imajo pravljice vsakega naroda svoj poseben pečat, tako ga imajo tudi slovaške. Pri Slovaških je ta pečat krutost — kri, nasilje in celo ljudožerstvo. To značilnost jim je vtisnila pravadnina, njeni ostanki, pa tudi poznejša dolga stoletja trajajoče plemiško in turško nasilje. Toda razen krutosti najdemo v teh zgodbah tudi mnogo vedrosti in življenjskega optimizma.

Slovaško ljudstvo je v svojih pesmih in pravljicah v domačem jeziku oblikovalo svoje resnične predtavnike, junake, ki so posebej ljubili hovo človeško trpljenje in bili smagoviti boj z naravnimi in človeškimi nasprotniki. Tako je zapisovane pravljice ne samo potrjevale neuničljivo silo ljudskih množic, ampak tudi izpovedovale vero v lepšo in svetlejšo prihodnost.

VESELE IN ZALOSTNE O MULAH

Seliškarjeve zgodbe o mulah, zvestih in koristnih spremljevalkah naših partizanov, poznamo že precej časa. Prvič jih je izdala Mladinska založba leta 1948 — »Mule« in njihovo nadaljevanje »Liščki« leta 1950. Zdaj smo dobili ponovito, izbor iz obeh knjig pod naslovom »Vesele in žalostne o mulah«.

V teh kratkih zgodbah se nam je predstavil Seliškar, ki smo ga že poznali iz prejšnjih del kot prepričljivega realista in socialnega borca, tudi kot dober humorist. Prav gotovo bodo te zgodbe radi brali mladi in stari in bodo služile kot vzor dobre mladinske literature. Preprosto in prepričljivo se je pisatelj posrečilo govoriti o velikih dneih partizanskih bojev in povedati marsikaj zanimivega.

Umetniško kvalitetno je knjigo ilustriral Ive Seljak-Copič, tako da so njegove ilustracije enakovredne domačemu Seliškarjevemu tekstu.

TROPINOTA HIRTA — KOSMATI CVETOŽER

Pravi čas za učinkovito akcijo

V aprilu, ko naši sadovnjaki ogreje svatovsko cvetno oblacilo, da oznanijo prihod pomladi, se pojavi zelo škodljiv hrošč — kosmati cvetožer. Ze njegovo ime pove, da požrešno objeda cvetove in s tem zmanjšuje rodnost sadnega drevja. V aprilu in maju se tako razmnoži, da moramo podvzeti vse za njegovo uničenje, če hočemo pridelati čim več sadja.

V našem okraju je največ cvetožera v okolici Portoroža, Strunjana in Izole. V Marezigah so leta 1955 med množično akcijo obiranja cvetožera zbrali in uničili nad 50.000 teh škodljivcev. Potrebno je zato, da se splošje

LJUBŠA JIM JE TELEVIZIJA

Tudi v Goriških Brdih stremijo zadrage po napredku. Če pa zadržni pospeševalni odbori ne delajo in se ne sestajajo, da bi obravnavali pereče probleme njihovega kmetijstva, predvsem to, kako bi s skupnimi močmi olajšali delo in dosegli boljši pridelek, se lahko zgodi, kot se je v Vipolzah, da namesto kmetijskih strojev in traktorja kupijo televizijski aparat za zadržno gostilno. Prepričani smo, da jim televizijski sprejemnik, čeprav je znak napredka, ne bo prinesel toliko koristi, kakor bi jih imeli od dobrega kmetijskega stroja.

Bolj napredni so zadržniki v Neblem, kjer so sklenili, da bodo letos začeli graditi zadržni dom, za katerega imajo že pripravljen večji del potrebnega gradbenega materiala. Za družbene investicije in za gradnjo zadržnega doma nameravajo letos porabiti 17 milijonov dinarjev. Tudi na njihovem obnem zboru so zadržniki kritično ocenili poslovanje strojnega odseka, ker ne poskrbi, da bi bili kmetijski stroji dovolj izkoriščeni v kmetijstvu, pač pa dopušča, da se kvarijo s prevajanjem težkih tororov za usluge drugim.

Ni toliko zaslug vinogradniškega odseka KZ Vipolže kot uprave zaduge, da so se štirje kmetje odločili urediti tri ha novega vinograda za strojno obdelavo in to ne glede na lastniške meje. V Kojškem se je za tako obnovo vinogradov odločilo sedem vinogradnikov, ki bodo uredili na 10 ha nove nasade, v Dobrovem bodo 3 kmetje napravili isto na 6 ha, v Neblem 4 na 3, v Medani 3 na 2 in v Cerovem 4 na 6 hektarih. Skupno nameravajo urediti okrog 33 ha strnjanih vinogradniških površin. Vzporedno s temi deli pa so se lotili tudi obnove sadovnjakov. J. P.

POGOJ ZA OBNOVO SADJARSTVA

Zaščita sadnega drevja

Letos bodo nekatere kmetijske zadrage opravile dva do tri poletna škropljenja sadnega drevja. Škropilje bodo s sredstvi, ki so nestrupena za ljudi in živali. S tem se bodo naši sadjarji seznanili s koristnostjo škropljenja sadnega drevja, kar je za obnovo sadjarstva velikega pomena. Kmetijske zadrage, ki želijo škropiti sadno drevje, morajo Kmetijskemu inšpektoratu pri OLO Koper do 20. aprila predložiti načrt škropljenja, ki mora vsebovati oznako kraja, kjer nameravajo škropiti, število sadnih dreves, način zatiranja, priprave za škropljenje in sredstva, ki jih bodo uporabili.

Prav bi bilo, da bi se tega škropljenja lotile vse tiste kmetijske zadrage in kmetijska posestva, ki morajo še posebno budno paziti na vsak pojav izbruha rastlinskih boleznih in delovanja sadnih škodljivcev. To velja predvsem za tiste kraje, kjer gojijo istovrstno kulturo na velikih površinah. Pri tem delu bodo sodelovali tudi kmetijski strokovnjaki, ker smatrajo za nujno, da bi bila ta akcija čim bolj množična.

seznanimo z njim, kar nam bo koristilo pri njegovem zatiranju. V drugih krajih Slovenije ga sadjarji že dobro poznajo in ga sistematično uničujejo, medtem ko so mu na obalnem področju posvetili le malo pozornosti. Skodlo, ki jo povzroča, so nekateri zaradi nevednosti pripisovali celo največjemu dobrotniku sadnega drevja — domači čebeli!

Kosmati cvetožer je cvetni insekt in se v glavnem pojavlja na sadnem drevju, opazimo ga pa tudi na cvetočem grmovju, cvetočih travah, gozdnih cveticah, cvetih akacije ter na drugih metuljnicah. Odrasel hrošč je velik okrog 14 mm, je črnorjave barve z nepravilno razmetanimi belimi in rumeno-belimi pegami. Hrbtno stran pokrivajo belo-rumene dlaci, zato daje videz kosmatosti, drugi deli telesa pa so zavrovani z močnim hitinskim oklepom, ki ga s prsti le težko zdrobimo. Ob toplih sončnih dnevih, navadno okrog poldneva, obletavajo hrošči drevje in posedajo v cvetovih tako, da je viden le del

zadka. Če jih vzemirimo, popadajo na tla ali pa odletijo. Ob slabem vremenu in ponoči se skrijejo v zemljo ali v kako drugo primerno zaklonišče. Proti mrazu so odporni.

Konec maja odloži samica jajčeca v rahlo zemljo, le nekaj centimetrov globoko. Iz jajčec se po dveh tednih izležejo ličinke, ki so zelo podobne ogrcem. Le-te v dveh mesecih zrastejo do 2,5 cm in ne povzročajo škode. Hranijo se namreč le z razkrojenimi zemeljskimi organskimi snovmi. Tudi zabubijo se v zemlji, kjer pričakajo pomlad. Toplo sonce pospeši njihov razvoj, da kot hrošči napadejo cvetoče drevje. V slast jim gredo najboljše prašniki s pelodom, pestiči, nektar, cvetni listi in celo komaj razviti plodovi jablan, hrušk, češenj, breskev, mandeljev, pšenice, rži, metuljnic in tobaka.

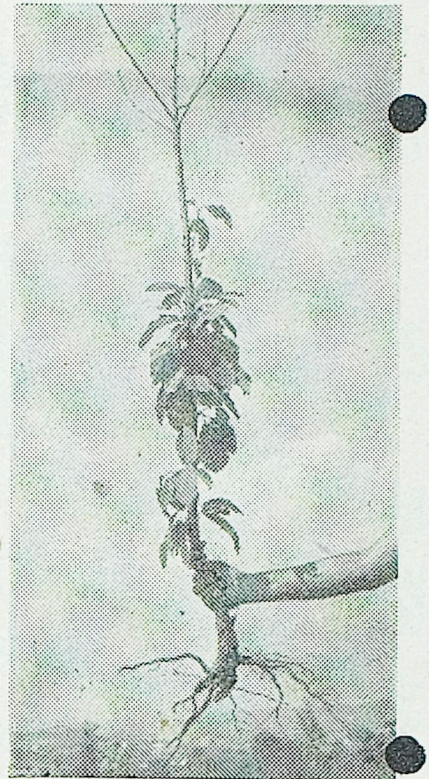
Ker je ta škodljivec zelo odporen, razen tega pa objeda notranje cvetne dele, kamor škropivo težko prodre, z DDT ali HCH ne dosežemo večjega uspeha. Še

najbolj priporočljivo je mehanično zatiranje cvetožera, to je obiranje, kar lahko uspešno opravijo tudi mladinci in mladinke. S pritlikavega sadnega drevja obiramo hrošče ročno, pod visoka drevesa, kjer cvetov ne dosežemo, pa razprostremo ponjave in deblo močno stresemo. Zbrane insekte sežgemo ali pa jih uničimo v vreli vodi.

Inž. Angelina Gaberc.

TEČAJ ZA SADJARSKE POMOČNIKE

Okrajna zadržna zveza Gorica je pred časom organizirala enodnevni praktični tečaj za sadjarske pomočnike. Udeležilo se ga je več kot 70 mladih sadjarjev, med njimi nekaj deklet. Praktično delo pod vodstvom kmetijskih strokovnjakov ljubljanske agronomske fakultete in OZZ Gorica je bilo v sadovnjakih državnega posestva Nove Gorice na Livišču. Obsegalo je predvsem obrezovanje pritličnih nasadov. J. P.

Steblo mlade breskve je napadel koreninar. Drevesce je treba uničiti, saj ni upanja, da bi ozdravelo.

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V KMETIJSTVU

UVELJAVLJANJE MLADIH

Na podlagi zakona o delavskem upravljanju pri naših kolektivih, kjer se je družbeno upravljanje že dodobra razvilo in se nenehno izpopolnjuje, se paralelno krepi in razvija tudi družbeno upravljanje v našem kmetijstvu. Žal pa moramo ugotoviti, da družbeno upravljanje v zadržništvu in kmetijstvu še ni doseglo tiste ravni, ki bi bila potrebna za uspešen razvoj, vendar pa opazimo že znaten napredek, če ga vzporedimo s preteklo dobo.

Da ni bilo v zadržništvu takšnih uspehov pri upravljanju kot na primer v industriji, so po srečni objektivni in subjektivni vzroki, predvsem zaostalost našega kmetijstva, pomanjkanje razgledanih in strokovnih kadrov, razparceliranost zemljišč in premajhna skrb vodstev pri nekaterih zadržnih zadržnih. Kljub temu okrajna zadržna zveza in zadrage na terenu v zadnjem obdobju načrtno in pospešeno ustanovljajo pospeševalne odbore kot organe družbenega upravljanja v zadržništvu. Pri Okrajni zadržni zvezi imamo živinorejski, vinogradniško-sadjarski, poljedelski, čebelarški in vrtnarski odbor. Razen tega še gospodarski odbor, odbor mladih

zadržnikov in odbor žena zadržnic.

Vsi pospeševalni odbori pri OZZ štejejo 116 članov. Njihova naloga je, v glavnem usmerjati vso problematiko po posameznih gospodarskih panogah našega kmetijstva in zadržništva na celotnem področju okraja. Obenem pa nudijo ti odbori strokovno pomoč pospeševalnim odborom v kmetijskih zadržnih in vsklajujejo njihovo dejavnost. Pri vseh 48 zadržnih imamo 388 odborov, v katerih sodeluje 2522 odbornikov. Če upoštevamo, da je vseh članov zadržnikov 9737, ugotovljamo, da sodeluje v družbenem upravljanju v zadržnih koprškega okraja več kakor 25% vsega članstva. To pomeni, da se je družbeno upravljanje tudi v našem zadržništvu že močno uveljavilo, čeprav ni od celotnega števila odbornikov kakšnih 20% prav poseben aktivnih. Po socialnem sestavu je 95 odstotkov odbornikov kmetovalcev.

Po posameznih panogah kmetijske dejavnosti pa imamo naslednjo sliko: živinorejskih odborov je 39 s 165 člani; razen v devetih zadržnih, ki so v glavnem vrtnarsko-vinogradniškega značaja, imajo vse zadrage svoje živinorejske pospeševalne odbore.

Vinogradniških pospeševalnih odborov je v okraju le 8 s 40 člani. Ker je naš okraj vinogradniško zelo razvit, je to število zdaleč premajhno, če upoštevamo zelo odgovorne naloge, ki jih imajo vinogradniški odbori.

Sadjarskih odborov pa imamo 24 s 140 člani. Tudi tu moramo ugotoviti, da je število pospeševalnih odborov premajhno, ker je ves okraj sadjarsko področje in je sadjereja še na precej nizki stopnji razvoja.

Poljedelski odbori so pri 33 kmetijskih zadržnih in štejejo 165 članov. Tudi ti pospeševalni odbori imajo raznovrstno dejavnost, kot je na primer proizvodnja semen, lucerne, trav in trav-

SE ENA IZ PODGRADA

Napredna kmetijska zadruga bo sedanjo točilnico v zgradbi, kjer je zadržna trgovina, uredila v popoln gostinski obrat, kjer bo gostom na razpolago tudi topla hrana. V Podgradu, skoz katerega se razvija živahen promet, doslej takega gostišča ni bilo in so ga tuji kakor tudi domačini zelo pogrešali. Spričo povečevanja obrata »Plame« in na osnovni šoli ter gimnaziji zaposlenih ljudi, ki nimajo lastnega gospodinjstva, je bilo doslej vprašanje redne prehrane nedomačinov na moč pereče. Z.

niških stročnic, krompirja, krmne pese, selekcija, borba proti raznim škodljivcem, zaščita rastlin itd.

Čebelarške pospeševalne odbore imamo pri desetih kmetijskih zadržnih in štejejo 50 članov. Ti odbori lahko odigrajo zelo važno nalogo v našem kmetijstvu na splošno, zlasti v sadjarstvu. Kakor smo že omenili, je ves okraj sadjarsko področje in je število čebelarških odborov zares mnogo premajhno.

Vrtnarski odbori so pri 6 zadržnih, ki štejejo 130 članov. Tudi to število je zdaleč premajhno, ker je koprski okraj zelo primeren za gojitev povrtin, zlasti v obalnem pasu.

Pospeševalnih odborov za mehanizacijo kmetijstva imamo 21, članov pa 105. Vsi ti odbori razpolagajo z 68 traktorji, 45 enosnimi vlačilci, 24 mlatilnicami, 27 sadnimi in vinogradniškimi škropilnicami in z več manjšimi kmetijskim orodjem. Naloga teh odborov je, skrbeti za pravočasno in sodobno obdelavo ornih površin kakor tudi nuditi usluge članom zadržnih in propagirati uporabo sodobne mehanizacije.

Hranilno-kreditnih odsekov je 34, članov pa 136. Ti odseki so kot organi družbenega upravljanja dosegli že lepe uspehe, vendar bi s popolnejšo in sistematično organizacijo lahko še bolj razširili svoj delokrog.

V našem okraju deluje sedaj 35 odborov žena zadržnic, ki štejejo skupno 240 članic. Žene zadržnic so pri nas začele organizirano delovati šele lansko pomlad, vendar so v tem kratkem razdobju pokazale znatne uspehe.

Aktivov mladih zadržnikov je 12, članov pa imajo 450. Posamezni aktivni so pokazali že lepe uspehe, zlasti tam, kjer so vodstva zadržnih razumela njihov pomen ter jih moralno in materialno podprla. Ta organizacija je v znatni meri uspela zainteresirati mladino za kmetijska in gospodarska vprašanja in ji pomaga pri njenem izpopolnjevanju.

Ob koncu naj omenimo še, da v upravnih odborih kmetijskih zadržnih sodeluje 480 zadržnikov. Upravni odbori vodijo in usmerjajo celotno gospodarsko politiko na območju posameznih zadržnih, obenem pa prenašajo naloge vaškim zadržnim odborom, ki jih je v okraju 63 s 315 člani.

Družbeno upravljanje v našem zadržništvu bi vsekakor bilo še bolj uspešno, če bi prišlo do tesnejše povezave z oblastvenimi organi, kot so na primer sveti za kmetijstvo pri občinah in okrajih. Ti organi bi se morali bolj

vživeti v pestro problematiko zadržništva in pomagati upravnim in pospeševalnim odborom pri izvajanju nalog. Upravni odbori zadržnih pa bi morali dati pospeševalnim in vaškim odborom osnovna in finančna sredstva, s katerimi naj upravljajo in jih izkoriščajo v dobrobit vseh zadržnikov. S tem bi družbeno upravljanje dobilo še večjo vsebinsko vrednost, zadrage pa bi se vsestransko okrepile. R. Z.

PISMO UREDNIŠTVU

Tovariš urednik!

Kot stalen bralec vašega lista rad povem, da sem kar zadovoljen z njegovim pestro vsebino. Zadolžen pa bi bil še bolj, če bi v kmetijski rubriki našli tudi nekaj prostora za vrtnarstvo. Prepričan sem, da se tej moji želji pridružejo še več bralecev, predvsem iz obalnega področja, v glavnem pa oni, ki obdelujejo manjše vrtove.

Vsi vemo, da se je struktura prebivalstva na obalnem področju v zadnjih letih močno spremenila. Priselili so se ljudje iz drugih področij naše republike in nereditki med njimi imajo majhne zelenjadne vrtove. Ti vrtovi bi morali biti tako obdelani, da bi zadovoljili ne samo potrebam tistih, ki jih obdelujejo, pač pa bi morali biti tudi v okras naših mest. Na žalost pa ugotovljamo prav nasprotno. Zaradi zanemarjenosti vrtničkov in pomanjkanja znanja, je pridelek zelo nizek.

Ko sem te dni hodil mimo koprskih vrtoev, sem ugotovil, da jih večina novih prebivalcev ne obdeluje zaradi nepoznanja strukture zemlje in podnebja. Med takimi obdelovalci vrtoev sem tudi jaz. Čeravno se trudim, da bi imel od vrta korist, imamo sicer več strokovnih knjig, med njimi tudi knjigo »Praktični nasveti za dom«, v kateri je posebno poglavje »Delo na vrtu«. Knjigo je lani izdala Prešernova družba. Žal pa ne morem uporabiti vseh njenih nasvetov, ker so namenjeni predvsem vrtničarjem iz osrednje Slovenije.

Zato želim, da bi vaš list tedensko ali vsaj mesečno priloževal nasvete o obdelovanju vrtoev in pridelovanju zelenjave ter povrtine. Prepričan sem, da te želje ne bo težko izpolniti, saj imamo dovolj strokovnjakov, ki bi lahko dajali nasvete, razen tega pa tudi zahteva po ureditvi znanjega videza naših mest narekuje, da posvetimo ureditvi vrtoev večjo pozornost, kot smo jo doslej. ALOJZ POGLAJEV

Slovesen začetek turistične sezone v Postojni

V gosteh pri Postojncianih

(Nadaljevanje s 1. str.)

nika postojnskega Turistično olepševalnega društva, profesorja Habeta, ker so predavanje spremljali izredno lepi barvni diapozitivi — posnetki domačih jamarjev in turističnih funkcionarjev. Vsekakor so postojnski jamarji in turistični delavci pokazali kar zavidljive uspehe svojih prizadevanj za ureditev, raziskovanje in olepšavo ter seveda propagando Postojnske jame, postojnske okolice in celotnega kraškega sveta.

Naslednji dan, v soboto 6. aprila, je bila v jamski restavraciji tiskovna konferenca, ki jo je vodil predsednik Turistične zveze Slovenije Albert Jakopič-Kajtimir, udeležili pa so se je tudi predsednik Komisije za tisk pri Predsedstvu SZDL Slovenije in član CK ZKS Branko Babič, generalni sekretar Turistične zveze Jugoslavije Ljubo Babič, generalni sekretar Turistične zveze Slovenije inž. Hugo Weis, predsednik ObLO Postojna Jože Baša in drugi.

Uvodni referat o razvoju in pomenu turizma je imel tovariš Kajtimir. Ze v začetku je zaradi primerjave, kako pomembna gospodarska panoga je lahko turizmu, povedal, da je samo v lanskem letu na primer Italija imela od turizma kar 300 milijonov dolarjev dohodka, podobno pa je še z drugimi evropskimi deželami (Švico, Avstrijo, Francijo), ki so turizem razvile do skrajnosti in ga spremenile v pravo industrijo in pomembno gospodarsko panogo.

Pri nas moramo seveda v tem pogledu še zelo veliko storiti, začeti pa moramo vsekakor pri vzgoji naših ljudi v turističnem smislu. Za razvoj turizma imamo prav pri nas v Sloveniji zelo lepe pogoje, saj je na majhnem področju narava združila toliko naravnih lepote, kot redko kje na svetu. Od sinjega morja do snežnih gora, podzemeljskih krasot in drugih naravnih užitkov, ki jih pri nas turistom lahko nudijo naši gozdovi, vode in naše zgodovinske znamenitosti. Naš lov, ribolov, pa kraški teran in šunka, istrsko vino, naše čipke in suha roba — vse to bi lahko izkoristili za čim večjo afirmacijo naše dežele v turističnem smislu.

Tovariš Kajtimir je v nadaljevanju govoril o raznih problemih prav v zvezi s turistično vzgojo naših ljudi in kot lep primer navedel tolminsko oziroma

bovško področje, kjer ima čez poletno sezono vsaka hiša nekaj ležišč za turiste, kjer ljudje sami po sebi skrbijo za največjo čistočo svojih hiš in naselij. Govoril je o tem, kako naj pripravljene dočakamo bližnjo sezono, kako naj zlasti tuje turiste sprejemamo — ponosno in dostojan-

V avli muzeja

stveno, brez nepotrebne servilnosti, vendar pa vljudno in prijazno. Prav na primeru Bovca je tovariš Kajtimir podal ugotovljeno dejstvo, da »turizem oplaja celotno gospodarstvo določenega področja«, saj dotok turistov dejansko vpliva na močnejši utrip vsega gospodarskega življenja.

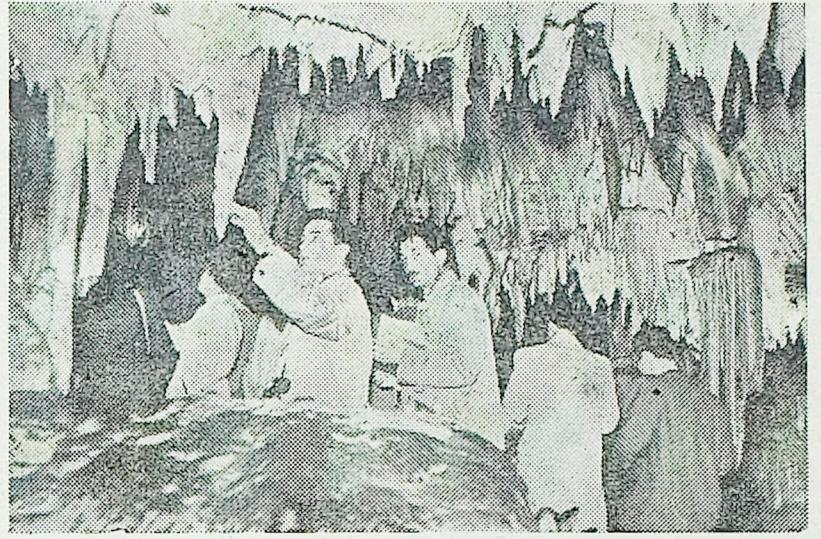
Tovariš Ljubo Babič pa je obširno govoril v političnem pomenu, ki ga ima turizem za naše narode, za zблиževanje s tujino in za tolmačenje našega družbenega sistema v inozemstvu. Navedel je številne primere, ki kažejo, kako je prav turizem pomagal pred leti prebiti politično blokado s strani posameznih krogov v tujini in kako so prav turisti raznesli glas o naši stvarnosti in naši socialistični graditvi po vsem svetu.

Na številna vprašanja povabljenih novinarjev sta zlasti odgovarjala predsednik postojnske občine Jože Baša in upravnik zavoda postojnske jame Elo Garzaroli.

Popoldne je bila slavnostna otvoritev letošnje turistične sezone v Postojni. Za to priložnost so dali v promet nove jamske elektro-akumulatorske lokomotive, ki so zamenjale dosedanje že dotrajane na nafto. Nove lokomotive je dal v promet član Izvrš-

nega sveta LRS Julij Beltram. Nato so si gostje spet ogledali jamo, kjer jim je v veliki koncertni dvorani vojaška godba postojnske garnizije priredila kratek koncert.

Novinarji so se za prijazno povabilo in prijetno dvodnevno bivanje v Postojni upravi Zavoda Postojnske jame prisrčno zahvalili in obljubili, da bodo po svojih skromnih močeh prispevali k razširitvi turistične dejavnosti s pomočjo propagande v tisku in radiu, kar je v interesu vse naše skupnosti.

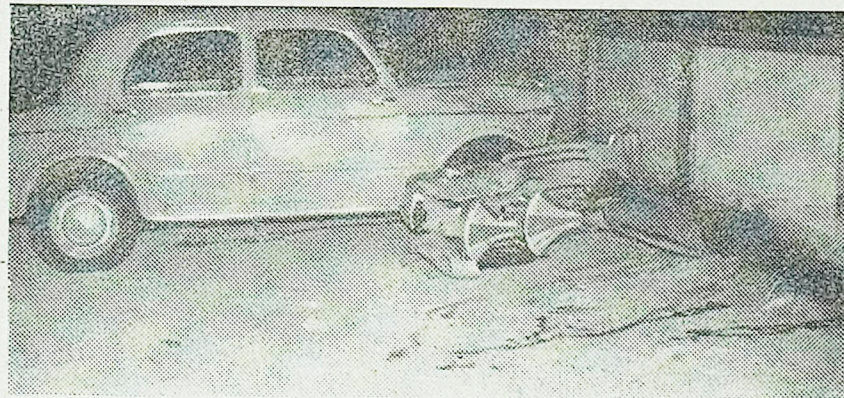

Med kapniki v Postojnski jami

Tragična bilanca

Več kot 80 prometnih nezgod, 9 smrtnih žrtev, okrog 55 teže ali laže ranjenih, približno štiri milijone in pol dinarjev materialne škode, to je statistika prometa koprškega okraja v prvem letošnjem tromesečju. Januarja je bilo samo v našem okraju več smrtnih žrtev, kot jih je bilo v vseh drugih okrajih Slovenije skupaj; marca se je število nezgod pri nas povečalo za 200% v primerjavi s številom prometnih nesreč v istem mesecu lani; v prvih dneh aprila pa smo za beležili: smrtno nesrečo motorista v Petrinjah, trčenje osebnega avtomobila in motornega kolesa v Semedeli pri Koprju (dva težko ranjena), trčenje dveh kolesarjev v bližini podjetja TOMOS v Koprju, v Piranu je zdrknil osebni avtomobil v morje, pri Portorožu se je osebni avtomobil zaletel v zid, v Postojni pa se je zaradi kratkega stika v električni napeljava vnel avto.

Te ugotovitve narekujejo, da se ob njih nekoliko zamislimo.

... če se izsiljuje prednost in če je prevelika hitrost na križišču

Prvo je, da stalno naraščanje prometa nujno narekuje sorazmerno povečanje števila prometnih nezgod; druga pa, kar je važnejše, da posvečamo premalo pozornosti varnosti prometa.

Če prelistavamo zapisnike, ki ugotavljajo vzroke prometnih nesreč v koprskem okraju, bomo v skoraj vseh primerih ugotovili, da se za njimi skriva ali nepredvidnost koristnikov cest, objestnost v upravljanju motornih vozil ali pa prekomerno uživanje alkohola.

To najbolj dokazuje ugotovitev, da je največ nezgod zaradi trčenja motornih vozil drugo z drugim ali s kolesarji, zdrsnjenje vozil s cestišča ter da so v glavnem vse nesreče na glavnih cestah izven naselij, kjer so vozno-tehnični pogoji vsekakor veliko boljši, kakor so na stranskih poteh ali pa v naseljenih krajih.

Dejstvo, da je sodnik za prekrške lani obravnaval 2127 primerov cestno-prometnih prekrškov s področja koprškega okra-

ja in da je bilo na kraju samem kaznovanih 9852 oseb, narekuje, da vprašanju varnosti prometa posvetimo v prihodnje več pozornosti.

Zato je Tajništvo za notranje zadeve pri OLO Koper pred kratkim sklicalo konferenco zastopnikov komisij občinskih svetov za splošno upravo in notranje zadeve, zastopnikov delavskih svetov avtoprevoznikov podjetij koprškega okraja in avto-moto društev ter združenja šoferjev, zastopnikov okrajnega tajništva za prosveto in kulturo ter tajništva za gospodarstvo, da bi na osnovi statističnih analiz o prometnih nezgodah sestavili predloge za izboljšanje cestno-prometne varnosti v koprskem okraju. Rezultat daljše in zelo izčrpane razprave je bila vrsta sprejetih sklepov za ureditev prometne varnosti in discipline vseh koristnikov cestnega omrežja. Predvsem v vzgojni merami, kot so opozarjanje na napake, ki jih delajo posamezniki, s seznanjanjem državljanov s posledicami, ki jih lahko nepremišljenost, nadalje — da bi podjetja dosledneje izterjevala povračilo škode od krivcev prometnih nesreč in s postrojitvijo kazni za tiste, ki so zakrivil prometno nezgodo zaradi vinjenosti tudi s tem, da se jim odvzame možnost upravljanja motornih vozil po prestani kazni, bo možno zmanjšati število cestno-prometnih prekrškov. V komisije občinskih svetov za splošno upravo in notranje zadeve bo treba pritegniti čim več državljanov, članov raznih družbenih organizacij, svetov, zavodov ter ustanov, predvsem takih, ki so po značaju svojega dela najbolj zainteresirani pri utrjevanju varnosti cestnega prometa.

DANILO KALC:

Pri naših pomorščakah na ladjah Splošne plovbe

NA DALJNEM VZHODU

V naslednjem bom skušal opisati okolico Hong Konga in kitajsko novo leto.

Na veliki površini, kjer je H. K. in Kowloon, je povsod ista slika. Zamazane ulice, polne kuznih avtomobilov, na kupe smeti, med njimi pa osamljen voziček z napisom: »Držite svoje mesto čisto«. Na enem koncu mesta proti morju je takoj ob obali »Ribiško naselje«. To je naselje revežev, ki jim je dom njihova »džunka«. Na sredini čolna prepet šotor, samo eno veslo na krmu, v njem pa stanuje cela družina. Na krmnem delu je majhen glinast lonec, v katerem gori ogenj, na njem pa so razne posode. Na sredini pod šotorom so postelje, t. j. gole deske, prekrite s slamnato preprogo in tu spi cela družina.

Malo premožnejši imajo na krmu majhen zabojček in v njem kokoš, ki ji samo glava moli ven. Da ne bi zavzel preveč prostora, je ta zabojček postavljen izven barke. Cela džunka pa mnogokrat ne meri več kakor 4 do 5 metrov. Seveda je tudi precej velikih, ki imajo poleg prostora dom tudi prostor za tovor.

Ako ni vetra, je glavno pogonsko sredstvo veslo, in sicer samo eno na krmu. Tu je tudi postavljena deska in po njej hodi veslač sem pa tja za veslom. mnogokrat se zbere za veslom cela družina, večjih in manjših

»džunk« je povsod polno. Čez dan se prevažajo po zalivu, lovijo ribe, iščejo priložnostni zaslužek, čakajo okoli ladij in pred kuhinjami (mladi Kitajci), vlečejo iz morja staro železo itd. Včasih nočijo tu, včasih tam. Na

Riževa polja pri Hongkongu

njih se rodijo otroci, umirajo itd. Ko umre majhen otrok na takem čolnu, ga kar potopijo v morje, saj ni denarja za pogreb. Pa saj nikdo ne vodi računa o njih. Ako kateremu prične puščati »džunka«, jo potegne na suho, podpre z vseh strani in tako ima dom na suhem. Ob morju v predmestju je množica takih »suhih« džunk in to mnogokrat samo polovičnih, ker so jih pol že porabili za kurjavo.

Na splošno je predmestje zelo revno. Povsod se vidi pomanjkanje prostora. Vsi balkoni, ulice, zapuščene zgradbe, razne barake — vse je polno. Delavnice so pol na ulici, pol pod streho. Steklopihaška delavnica vleče svoje izdelke kar na ulici, debele hlode žaga en sam Kitajec s primitivno žago. Dolga dvojna žaga, on pa stoji na hlodu in žaga iz njega deske tudi po ves dan.

Razne predilnice in tkalnice so postavljene v zapuščene prostore, vse v prahu, po tleh zemlja in množica mladih in starih Kitajci, ki delajo noč in dan brez prestanka. Plače so zelo nizke, zdravniki dragi, tako da tudi razni mazači služijo denar. Angleški priseljenci, ki so vsi na boljnjih položajih, prejemajo dvakratno pa tudi trikratno plačo od domačinov, stanujejo v svojih vilah in imajo svoje klube, v

katere imajo vstop samo oni. Velika igrišča in športni domovi so last njihovih klubov.

Tudi Kitajci imajo svoja društva, klube itd., vendar sorazmerno mnogo manj. Kitajci, vsaj revnejši, so združeni v tako imenovane »Seamen's union«, ki ima v H. K. tri sedeže, v Kowloonu pa dva. Tu je včlanjenih cca 30.000 Kitajcev vseh poklicev. Eno takih sedežev sem si tudi ogledal. Majhni prostori, zbiti na vrhu petnadstropne hiše, na terasi na vrhu zgrabe je pa majhen oder in tu prikazujejo razne igre.

Ko sva si ogledala s prijateljem ta sedež, so naju takoj povabili za mizo, nama ponudili pivo in začeli spraševati, od kod sva, kam gre naša ladja itd. Ko sva jima povedala, da sva iz Jugoslavije, so takoj poklicali še predsednika, ki naju je vprašal, če sva iz Titove Jugoslavije. Ko sva mu pritrdila in povedala, da vozimo za kitajska pristanišča, so naju povabili še na ogled predstave, ki je bila prav ta večer. Razumela nisva ničesar, vendar je moralo biti zanimivo, saj so gledalci napeto spremljali prizore. Po končani predstavi so nama darovali še neke kitajske revije in naju povabili, naj jih zopet obiščemo.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Srečko Vilhar - petdesetletnik

V Krombergu pri Gorici se je pred petdesetimi leti rodil znani primorski politični in prosvetni delavec Srečko Vilhar. Že ko je obiskoval učiteljske v Tolminu in kasneje v Gorici, je bil med najnaprednejšimi slovenskimi mladinci. Njegova zavestnost in odpor proti fašističnemu režimu sta ga prisilila, da se je pred aretacijo umaknil v Ljubljano, kjer je maturiral na učiteljsku. V Ljubljani je bil med soustanovitelji »Mlade Soče« in je bil sprejet v KPJ. Tedanji jugoslovanski protifašistični režim ga je zaradi njegovega naprednega mišljenja in političnega dela obsodil na šestletno ječo v Sremski Mitrovici. Tam se je Srečko Vilhar prekalil v odločnega borca proti fašizmu. Po prestani kazni so ga jugoslovanske oblasti predale italijanskim fašistom.

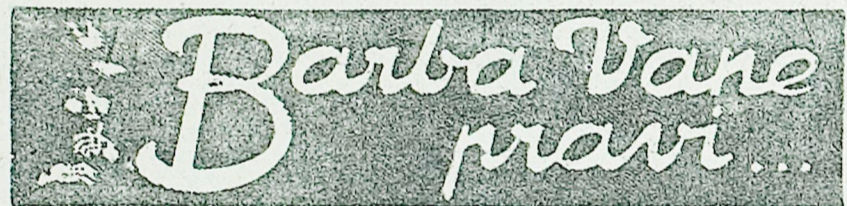
Leta 1944 se je pridružil I. proletarski brigadi in z njo krenil iz Ita-

lije v Slovenijo. Ob osvoboditvi je bil v Trstu, in ko so Trst zapustile enote JLA, so ga zopet zaprli.

Pred približno desetimi leti je Srečko Vilhar prišel v Koper. Postal je eden izmed najbolj predanih političnih aktivistov, razen tega pa je izkoristil vsako minuto za delo v muzejih, arhivih in knjižnicah. Večji del svojih sil je posvetil zbiranju dragocenih dokumentov, predvsem s področja zgodovine Slovenske Istre ter postal kot urednik revije »Bori« eden izmed pomembnejših primorskih ljudskoprosvetnih delavcev. Več let je bil predsednik Zveza prosvetnih društev za koprski okraj.

Pohitite z vpisom v članstvo Prešernove družbe!

Če se ne motim, nisem o mleku že lep čas nič napisal. Se takrat, ko se je podražilo, se nisem obregnil, čeprav bi bil pravzaprav moral nekaj reči tudi na to. Toda hotel sem priti zavedi do dna. Zdaj, ko sem zvedel vse, kar je bilo treba, vam lahko povem, da ni prišlo kar tako do podražitve in da je to le posledica modernizacije mlekarne. Nekaterim se sicer zdi čudno, meni pa nič. Saj moramo tudi čevlje po najnovejši modi plačati dražje, zakaj naj bi bilo mleko izjema pa res ne vem.

Toda mleko so podražile tudi mlekarice, ki ga nosijo na dom, boste rekli. Nepoučen človek tukaj res ne vidi nobene zveze. Pa vendar ni tako. Poznam namreč več mlekaric, ki za svoje stranke kupujejo mleko kar v mlekarni, nato ga jim pa raznašajo po hišah. Podražitev je torej popolnoma upravičena tudi v tem primeru. Ostale mlekarice, ki prodajajo lastnih krav proizvode, pa že zaradi solidarnosti niso smele zastati.

Toliko o naših domačih zadevah. Okrog pa zadnje čase prav nič rad ne hodim. Ne da bi se pomenil. Ne. Pač pa se bojim. Saj je že tako na naših cestah, da je človek mimogrede ob roko, nogo ali celo ob glavo. Še pomisliti nima časa nanjo in že je ni več. Če bo šlo tako naprej, vam lahko zagotovem, da me boste lahko srečali samo še v Čevljarski uli-

Danes Srečko Vilhar kot vzgojitelj mladine posreduje mlademu rodu bogate življenjske izkušnje in strokovno znanje, saj je priznan zgodovinar in pedagog; novemu rodu pa bogato razdaja svojo revolucionarno miselnost, ki si jo je z jekleno borbenostjo zgradil v sila težavnih desetletjih.

Zasluznemu jubilaru, tovarišu Srečko Vilharju, ki je tudi zvest sodelavec našega lista, prav tako naše iskrene čestitke za najboljše željami!

O obnovi vinogradov

Člani Društva inženirjev in tehnikov koprškega okraja so na sestanku dne 4. aprila obravnavali vprašanje obnove vinogradov in sadovnjakov v Slovenski Istri. Po načrtu je predvidena obnova okrog 97 ha vinogradov in 105 ha sadovnjakov. Sklenili so obnoviti zlasti tiste površine, kjer je možno uporabljati sodobne kmetijske stroje. To pa so kraji, ki niso preveč strmi in kjer je možno združiti parcele v večje komplekse. Zasebni vinogradniki in sadjarji bodo za obnovo dobili kredite, za kar je na razpolago 33 milijonov dinarjev, toda pod pogojem, da obnovijo najmanj dva ha površine in da so pri tem soudeleženi najmanj trije kmetovalci. Zasebniki bodo

V Pivki je gorelo

V sredo, 3. aprila, je začelo goreti v stavbi, last bratov in sester Gržina v Pivki, kjer je nameščena tudi peč za peko kruha, ki jo ima v zakupu podjetje »Pekarna«. Vzrok požara je bil dimnik, v katerega so bili izpeljani dimovodi peči. Stavba je skoraj popolnoma uničena, tako gospodarsko poslopje, v kateri je bila nameščena peč, kakor tudi sosednji stanovanjski del. Prostovoljni gasilci iz Pivke in gasilci podjetja »Javor« so pri gašenju imeli velike težave zaradi pomanjkanja vode. Pohvaliti pa je treba tudi delavce gradbenega podjetja »Primorje« in pripadnike JLA, ki so s takojšnjim gašenjem obvarovali pred ognjem v tej stavbi vskladiščeno moko in stanovanjsko ter drugo opremo.

Živinorejska predavanja

Pretekli teden je obiskala na pobudo kmetijskih zadrug Dolnja Košana in Bač skupina veterinarjev iz ljubljanske centralne veterinarske bolnišnice, ki je priredila predavanja o zatiranju grčavosti goveje živine. Za predavanja je vladalo veliko zanimanje, kar kaže, da bodo tamkajšnji živinorejci začeli na osnovi navodil, ki so jih dobili, sistematično zatirati to nevarno bolezen goveje živine.

dobili kredit v višini 600 tisoč dinarjev za ha.

Razpravljali so še o rajonizaciji kmetijske proizvodnje ter sklenili, da bodo do konca leta 1959 izdelali podrobne karte za vsako zadrugo posebej. Rajonizacija bo zatem uzakonjena in se bo lahko obnavljalo samo po določenih kulturah. K temu delu bodo pritegnili tudi gozdarske strokovnjake. Pogovorili so se tudi o tekmovanju v okviru zveznega nagradnega natečaja in sklenili, da bodo v našem okraju tekmovali z visokimi pridelki predvsem pšenice, krompirja in vina. Ob koncu pa so še obravnavali potek zimskega čiščenja in škropljenja sadnega drevja in se dogovorili o organizaciji polletnega zatiranja škodljivcev.

R. Z.

Ogrčavost pri goveji živini

Te dni je bilo v občinski dvorani v Hrpeljah zanimivo predavanje o ogrčavosti pri goveji živini. Veterinarski strokovnjak iz Ljubljane je nazorno prikazal škodo, ki jo vsako leto pri nas povzroča živinski zajedalec ogrc. Obadu podobna muha zleže v mehko plast živalske kože jajčeca, iz katerih se zaplodijo ličinke, ki potem potujejo po telesu goveda. Najprej napadejo sluznične stene v grlu živali in povzročijo angini podobno bolezen. Nato nadaljujejo svojo pot med rebresjem in se usmerijo proti hrbtišču, kjer silijo skozi kožo na dan do zraka. Tako nastanejo na mestih, ki jih hoče ogrc prodrati, bule. Ko ogrc kožo

tri kilometre dlje. Res ne vem, če je to prav. Iz Padne gre vsak dan najmanj 20 do 30 ljudi na delo in po raznih opravkih v Koper in Izolo, tako da ima vsak avtobus nekaj potnikov. In če se že mora ustaviti, zakaj ne bi potem naredili tudi tam legalne avtobusne postaje, kjer bi sčasoma postavili še majhno kolibo, da bi ljudje ne čakali na dežju. Kolikor so mi pravili, bi Padenčani pri tem prav radi pomagali.

Za zaključek pa nekaj o majhnem nesporazumu. Pred kakimi štirinajstimi dnevi sem med drugim pisal tudi o nekakšnih primanjkljajih v kmetijskih zadrugah. Vsi po vrsti so se strašno razburili, češ da ne gre za primanjkljaj, ampak za navadno izgubo. Vidite, jaz nisem strokovnjak za te reči. Mislim sem si tako: če je premalo, manjka. To pa je primanjkljaj. Zdej so mi pojasnili, da zguba ali primanjkljaj ni vseeno in zato popravljamo. Gre torej za zgubo, navadno zgubo. Obenem moram resnici na ljubo povedati, da kmetijska zadruga v Podgradu nima mizarske delavnice in da je ta samostojna. Prav tako je z gostilno na Kozini, ki spada k restavraciji Jadran in ne h kmetijski zadrugi, kot sem napisal. Menim, da je zdaj vse urejeno, kot je prav in pošteno.

Za konec bi se samo še lepo zahvalil »Slavčku«, ki mi je v svojem velikem »prijateljstvu« iz hvaležnosti, ker sem mu napravil reklamo za ples v samozavnem »Mladinskem« ali Strelskem domu, vrnil prijaznost in mi napravil tako lepo reklamo v Koprju, kot še dolgo in zlepa nihče ne!

Lepa hvala in vsem lep pozdrav! Vaš Vane.

PISMO UREDNIŠTVU

Tovariš urednik!

Poln ogorčenja mi je znanec prinesel knjigo:

»Poglej, preberi! To so dali mojemu sinu! Take knjige dajejo našim otrokom! S takim čtivom jih zavajajo! Na vsak način bi proti naši volji hoteli napraviti iz njih nekakšne katoliške »mistike«.

Odpri sem knjigo. »Zmaj Močera in druge legende in pravljice«. In res, že uvodoma je legenda »O vitezu svetem Juriju in Marjetici«, ki je mislila, da bo nevesta Jezusa Kristusa postala...« Pred zmajem pa jo je »rešil rožni venci in sveti križ...«

Ali pa povestica o »Dušici Mariji Liliji pred nebeskimi vrati«, v kateri najdemo ves opis nebes »s tronom in Jezusom Kristusom...«

Podobna je povest O brodarju in Mariji.

Se »Pastirčka z Barja« so morali v tej knjigi pobarvati s katoliško mistiko, da povesti »O lastovički pri Jaslicah« sploh ne omenjamo.

Vsa knjiga je dobro preračunan katekizem. No, če pogledamo na letnico, kdaj je bila tiskana, se človek temu ne more čuditi. Knjigo so namreč izdali leta 1943 v Ljubljani. Bolj pa se bo vsak začudil, kako je mogoče, da se taka knjiga še danes izposoja v naši ljudski knjižnici.

Zato bi bilo prav, če bi se organi družbenega upravljanja v tej knjižnici bolj zanimali za vsebino knjig, ki jih ta knjižnica izposoja. Najbolje pa bi še bilo, če bi sestavili komisijo, ki bi vse knjige pregledala in neprimerne izločila iz prometa, če že knjižničar nima nobenega kriterija.

B. Kuhar

Ivan Škorja

Pretekli teden se je v popoldanskih urah na cesti pri vasi Petrinje v hrpeljski občini med izvrševanjem svojih službenih opravkov smrtno ponesrečil Ivan Škorja, referent za narodno obrambo pri ObLO Hrpelje. Pokojni Ivan Škorja je bil eden izmed najbolj agilnih aktivistov, tako med narodnoosvobodilno borbo, kakor tudi v povojnih letih.

Ko je bil star 18 let, so ga Italijani nasilno odvedli v vojsko, kjer je ostal do razpada Italije. Meseca januarja 1941 je stopil kot prostovoljec v NOV. Bil je sekretar SKOJ IV. bataljona III. prekomorske udarne brigade. V jeseni 1945 je bil odpuščen iz JLA kot stalno nesposoben, ker je bil ranjen v obe nogi. Zaposlil se je pri bivšem okraju Hrpelje-Kozina, nekaj časa pa je bil tudi sekretar okrajnega komiteja ljudske mladine. Po dovršenju višjem tečaju za aktiviste SKOJ v Ljubljani, je odšel graditi mladinsko progo Samac - Sarajevo, zatem pa v Kamnik, kjer je bil komandant mladinske delovne brigade »Boris Kidrič«, ki je sodelovala pri izgradnji tovarne »Titan« v Kamniku. Leta 1943 je prišel v Sežano in bil sekretar Agitpropa pri okrajnem komiteju LMS, nato pa je bil sekretar Okrajnega komiteja LMS v Postojni. Nekaj časa je opravljal službo šefa akcijskega oddelka pri Oblastnem komiteju LMS v Postojni. Leta 1950 je postal sekretar Okrajnega komiteja LMS v Idriji. Zaradi slabega zdravja se je preselil leta 1951 v Ocizlo, kjer je prevzel tajniške poste bivšega KLO, nato pa je bil tajnik pri bivši občini v Materiji. Od leta 1955 pa do jeseni 1956 je bil tehnični sekretar pri Občinskem komiteju Zveze komunistov v Hrpeljah. Po reorganizaciji občin je prevzel mesto referenta narodne obrambe pri ObLO Hrpelje.

Razen svoje odgovorne službe je pokojni Ivan razvil v raznih množičnih organizacijah, zlasti v občinski ZK ter SZDL, vsestransko aktivnost. Bil je agilen funkcionar pri občinskem in okrajnem sindikalnem svetu, pri občinski gasilski zvezi ter na drugih področjih politično organizacijskega dela. Kljub temu, da je bil vojni invalid in rahlega zdravja, je pri svojem delu dokazoval vselej in povsod izredno osebno požrtvovalnost.

Kako priljubljen je bil pokojni Ivan Škorja v tem predelu Krasa in Slovenske Istre, je dokazal njegov veličastni pogreb. 31 vencev in obilo pomladnega cvetja je okrasilo njegov prezgodnji grob, ob katerem so mu zapeli v slovo pevci hrpeljske »Svobode«, godba na pihala iz Klanca-Ocizle pa je igrala žalostinke. Ob odprtem grobu so se poslovili od njega v imenu občinskega komiteja ZK in Občinskega ljudskega odbora Hrpelje sekretar Ciril Ropotec, v imenu ZB Miro Petar, v imenu lovske družine veterinar Geza Hodošek, v imenu prostovoljnih gasilcev Božidar Kastelic, kot predstavnik JLA pa kapetan Vinko Kerin.

Smrt komaj 32-letnega Ivana Škorje je med graditelji naše socialistične demovine odprla vrzel, ki jo bo težko izpopolniti.

J. Z.

POHVALE VREDNO RAZUMEVANJE

Občinski ljudski odbor v Piranu, svet za Komunalno dejavnost je obljubil vsem osebnim vojnimi invalidom, ki žive na področju občine Piran, da bodo smeli brezplačno koristiti občinska obmorska kopališča v Piranu in Portorožu.

Delovni kolektiv avtobusnega podjetja »Primorje« v Piranu je odobril izredni stalni popust za težje vojne invalide na svojih lokalnih progah. Za najtežje vojne invalide pa je odobril neomejeno število brezplačnih voženj na lokalnih progah.

Vsekakor je razumevanje delovnega kolektiva avtobusnega podjetja »Primorje« kakor tudi razumevanje sveta za Komunalno dejavnost občine Piran vredno vse pohvale, ker s tem dokazujejo skrb za tiste, ki so tudi nesebično žrtvovali svoje zdravje za svobodo in lepšo bodočnost. Zaželeno bi bilo, da bi to posnemali tudi kolektivi ostalih avtobusnih podjetij in ustanov.

Z. J.

ŠAH

Cijan - prvak koprškega okraja

V ponedeljek se je zaključil v Izoli šahovski turnir za letošnje prvenstvo koprškega okraja. Prvo mesto je osvojil Cijan (Piran) z 10 točkami in brez poraza. Sivec je osvojil 8 točk in pol, Lokovšek 8, Dolinšek 7, Veber 6 in pol, Ložar 6, Furlan 6, Cah 4 in pol, Habič 3 in pol, Kuk 3, Zupanc 2 in Pavalec 1 točko. Zmagovalec turnirja Cijan je prejel prehodni pokal tovarne IRIS, v trajno last pa pokal koprškega okrajnega šahovskega odbora.

Po zaključku turnirja so udeleženci odigrali brzoturnir, na katerem je zmagal Lokovšek pred Sivcem in Ložarjem. B. D.

LAHKA ATLETIKA

Na Goriškem bodo letos posvetili veliko pozornost kvalitetnemu razvoju lahke atletike. Med drugim nameravajo organizirati seminarje za inštruktorje atletike v Tolminu. Idriji in Ajdovščini. Organizirali bodo tudi vrsto tekmovalov po društvih, šest najboljših društev pa se bo udeležilo okrajnega prvenstva.

OBVESTILO

Centralni komite LMS bo izdal ob 40. obletnici SKOJ spominski zbornik o boju slovenske mladine med NOB. Redakcijski odbor zbira in pripravlja potrebno dokumentarno gradivo iz vse Slovenije. Ker pa je šel razvoj NOB in vzporedno tudi razvoj mladinske organizacije v posameznih pokrajinah različno, bo centralna redakcija formirala posebne redakcije po pokrajinah. V nje vabi Centralni komite LMS bivše mladinske aktiviste, ki bi bili pripravljeni sodelovati in pomagati z nasveti in ki bi prevzeli odgovornost za posamezna poglavja oziroma bi vodili redakcije po pokrajinah.

Okrajna komiteja LMS Gorica in Koper sklicujeta za pripravo take redakcije za Primorsko prvi sestanek bivših mladinskih aktivistov, ki so sodelovali v enotah IX. korpusa in v primorskih oddelkih ter v terenskih mladinskih organizacijah.

Sestanek bo v petek, 26. aprila, ob 9. uri na sedežu Okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici. Okrajna komiteja LMS Gorica in Koper vabita na ta sestanek bivše mladinske aktiviste in jih naprošata, naj svojo udeležbo tudi najavijo. Hkrati naprošata vse tiste, ki bi se sestanka ne mogli udeležiti, naj sporoče svoje naslove.

Samo s sodelovanjem čim večjega števila mladincev bomo dali našemu zborniku res dokumentarno vrednost in resnično prikazali borbo, požrtvovalnost in junaštvo primorske mladine v NOB.

Okrajna komiteja LMS Gorica in Koper

MALE OGLASI

Hotel »PALACE« Portorož išče

Vajence natakarje.
Vajenca sobarja.
Vajenke sobarice.
Plača po uredbi, stanovanje in hrano nudi hotel.
Pogoj: osemletna šola ali nižja gimnazija.

PRODAM osebni avto znamke FIAT-Balilla, štiri brzine, dobro ohranjen z vsemi nadomestnimi deli. Trpin Rudolf, Vipolže št. 41, Dobrovo v Brdih.

DVOKOLESA od 7.000 lir naprej in MOTORNA DVOKOLESA od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošiljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

OBVESTILO

Združenje rezervnih oficirjev Jugoslavije, občinski odbor Piran, priredi v soboto, 13. aprila 1957 ob 20. uri v Hotelu »Istra« v Portorožu, družabni večer s plesom in peštrim zabavnim sporedom. Vabljeni!

Uspela akademija

Med tednom je koprski Partizan priredil telovadno akademijo, ki je v glavnem uspela. Gledalce je v zlasti navdušila točka »akrobatika«, v kateri so nastopili člani in mladinci s težkimi prvinami (salti in premeti). Odlikovale so se tudi mladinke v vajah z žogami in obroči, pionirji v preskokih čez konja ter vrhunska telovadka Armanda Poljakova z vajami na tleh. Menimo pa, da bi društvo, ki je med

najmočnejšimi v okraju, lahko nekatere točke bolje pripravilo. To velja zlasti za ritmične vaje (pretrda izvedba) in za točko »dobro jutro« (neživahnost). Nekatere neskladnosti pa je zakrivila tudi slaba glasbena spremljava.

Kljub pomanjkljivostim je treba dati priznanje koprskemu Partizanu za vloženi trud. Kritika naj bi bila samo dobrohotno opozorilo, da bi bilo drugič bolje.

Naznanjamo žalostno vest, da je pri tragični nesreči izgubil življenje v 32. letu starosti

IVAN ŠKORJA

ČLAN PREDSEDSTVA OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA

Za agilnim političnim delavcem in dobrim tovarišem žaluje vsa sindikalna organizacija. Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

OKRAJNI SINDIKALNI SVET KOPER

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob težki izgubi pokojnega

IVANA ŠKORJE

sočustvovali z nami, ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in vence ter se poslovili pri odprtem grobu z besedami ljubezni in spoštovanja, se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo predsedniku občine Hrpelje, tov. Antonu Ovčariču, tajniku tov. Slavku Kovšci ter sekretarju občinskega komiteja ZKS tov. Cirilu Ropotcu, ki so velikodušno organizirali pokojniku tako veličasten pogreb. Enako se zahvaljujemo lovskim tovarišem za ganljivo slovo. Iskrena zahvala tudi godbi iz Klanca-Ocizle za izvajane žalostinke, pevcem hrpeljske »Svobode«, predstavnikom JLA iz Podgrada in Kopra, zastopnikom gasilskih društev ter vsem udeležencem pogreba.

Hrpelje, 8. aprila 1957.

Užaloščena vdova Mira, sinčka Ivan in Branko ter ostalo sorodstvo

GLOBOKO PRETRESENI SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA SE JE KOMAJ 32 LET STAR SMRTNO PONESREČIL NAŠ DRAGI TOVARIŠ IN DEJAVNI FUNKCIONAR

IVAN ŠKORJA

Občinski ljudski odbor Hrpelje
Občinski komite ZKS Hrpelje
Občinski odbor SZDL Hrpelje
Občinski odbor Zveze borcev Hrpelje
Občinski sindikalni svet Hrpelje
Občinski odbor Zveze vojaških vojnih invalidov in vse osnovne množične organizacije v Hrpeljah

ZVESTEGA TOVARIŠA IN NENADOMESTLJIVEGA GRADITELJA BOLJŠEGA ŽIVLJENJA V SOCIALISTIČNI DOMOVINI BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

Kino

KOPER: 12., 13. in 14. aprila italijanski barvni film ATTILA; 15. in 16. aprila ameriški film TAJCE IN JAZ; 17. in 18. mehiški film RDEČA KONGA.

IZOLA: 12. aprila italijanski film POSTAJA TERMINI; 13. in 14. aprila ameriški film NE BODO MI VERJELI; 15. in 16. aprila mehiški film RDEČA KONGA; 17. aprila ameriški film LJUBEZEN NA BOJIŠČU; 18. in 19. aprila ameriški film SKRIVNOST ZAPUŠČENEGA VRTA.

SEČOVLJE: 13. aprila francoski film FANFAN LALA; 14. aprila mehiški film RDEČA KONGA; 18. aprila italijanski barvni film ATTILA.

SMARJE: 13. aprila ameriški film NE BODO MI VERJELI; 14. aprila francoski film FANFAN LALA; 17. aprila ameriški film SKRIVNOST ZAPUŠČENEGA VRTA.

SKOPLJE: 13. aprila ameriški film V PEČINAH KOLORADA; 14. aprila ameriški film SKRIVNOST ZAPUŠČENEGA VRTA; 17. aprila italijanski barvni film ATTILA.

DEKANI: 13. aprila ameriški barvni film SKRIVNOST ZAPUŠČENEGA VRTA; 14. aprila ameriški film V PEČINAH KOLORADA.

SEŽANA: 13. in 14. aprila mehiški film TRIJE PUSTOLOVCI; 16. in 17. aprila poljski film POKOLENJE; 18. in 19. aprila angleški film ROMEO IN JULIJA.

PIVKA: 13. in 14. aprila ameriški film GREH ENE NOCI; 17. in 18. aprila ameriški film ANGEL ALI DEMON.

Gledališče SLOVPRIMORJA

Četrtek, 11. aprila, ob 16. uri Baletni večer. Red mladinski.

Petek, 12. aprila, ob 20. uri Baletni večer. Red C in izven.

Koper premagal Brtoniglo in Novigrad

V okviru športnih tekmovalov istrskih mest se je Koper prefekli teden pomeril z Brtoniglo in Novigradom v odbojki, namiznem tenisu in rokometu. Koprčani so zmagali v vseh srečanjih.

Posamezni rezultati:

odbojka: Koper—Brtonigla 3:1, Koper—Novigrad 3:0; rokomet: Koper—Brtonigla 31:3 in Koper—Novigrad 38:13; namizni tenis: Koper—Brtonigla 5:0, Koper—Novigrad 5:0.

V nedeljo bo na sporedu četrto kolo. Deljko se bo pomeril doma z Bujami, Piran pa s Porečem.

Razglas

Tajništvo za notranje zadeve OLO Koper bo na osnovi 5. čl. Uredbe o prometu na javnih cestah (Ur. list FLRJ št. 51-50) in 4. čl. Pravilnika o registriranju motornih vozil in avtomobilskih priklopnikov (Uradni list FLRJ št. 24-52) opravljalo REDNE LETNE TEHNIČNE PREGLEDE MOTORNH VOZIL IN POTRJEVALO PROMETNA DOVOLJENJA ZA LETO 1957 OD 15. APRILA DO 11. MAJA 1957

po naslednjem razporedu:

I.

ZA OBMOČJE OBČIN SEŽANA, DIVAČA IN HRPELJE V SEŽANI PRED POSLOPHEM OKRAJNEGA SODIŠČA V DNEH:

15. aprila tovorni avtomobili in prikolice od reg. št. S-7450 do S-8744.
16. aprila tovorni avtomobili in prikolice ostalih reg. števil in traktorji.
17. aprila osebni avtomobili in avtobusi.
18. aprila motorna kolesa.

II.

ZA OBMOČJE OBČIN ILIRSKA BISTRICA NA KRIZIŠČU PRI JAVNI TEHNIČNI V DNEH:

19. aprila tovorni avtomobili, prikolice, traktorji in avtobusi
20. aprila osebni avtomobili in motorna kolesa.

III.

ZA OBMOČJE OBČIN POSTOJNA IN PIVKA V POSTOJNI PRED POSTAJO LM V DNEH:

22. aprila tovorni avtomobili in prikolice od reg. št. S-7201 do S-7303
23. aprila tovorni avtomobili in prikolice od reg. št. S-7304 do S-8377
24. aprila tovorni avtomobili in prikolice ostalih reg. števil in osebni avtomobili
25. aprila motorna kolesa
26. aprila dopolne traktorji in traktorske prikolice.

IV.

ZA OBMOČJE OBČIN KOPER, IZOLA IN PIRAN V KOPRU NA CANKARJEVI CESTI PRED POSTAJO LM V DNEH:

29. aprila tovorni avtomobili in prikolice od reg. št. S-8501 do S-8650
3. maja tovorni avtomobili in prikolice od reg. št. S-8651 do S-8800
4. maja tovorni avtomobili in prikolice vseh ostalih registrskih števil
6. maja osebni avtomobili od reg. št. S-8501 do S-8600
7. maja osebni avtomobili od reg. št. S-8601 do S-8700
8. maja osebni avtomobili ostalih števil, traktorji in avtobusi
9. maja motorna kolesa od reg. št. S-1439 do S-8550
10. maja motorna kolesa od reg. št. S-8551 do S-8850
11. maja motorna kolesa ostalih registrskih števil.

Dnevni čas registracije je od 8. do 12. ure dopoldne in od 14. do 18. ure popoldne, nočni pregledi žarometov so po 20. uri.

Takse za registracijo so naslednje: za vlogo in rešitev 180 dinarjev in za tehnični pregled 800 dinarjev državnih kolkov. Državno in občinsko takso za registracijo v gotovini (cestni sklad) se plača pri občinskem ljudskem odboru, pristojnem po prebivališču lastnika.

Tiskovine, ki so potrebne za registracijo, se nabavijo pri matičarjih na sedežih ljudskih odborov od 10. aprila dalje.

Motorna vozila, katerih prometna dovoljenja so bila za leto 1957 že potrjena, je treba po gornjem razporedu ponovno pripeljati na tehnični pregled. Za pregled teh vozil se ne plača državna taksa.

Motorna vozila morajo biti pripepljena na pregled tehnično brezhibna in očiščena. Za vsa motorna vozila in prikolice morajo lastniki priložiti potrdilo o teži vozila (prospekt vozila ali potrdilo javne tehtnice).

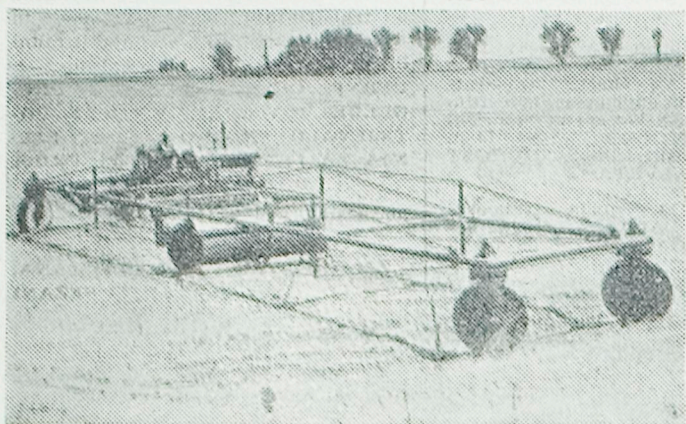
Lastniki in upravitelji motornih vozil, ki v času redne registracije ne bodo registrirali vozil, morajo na dan razporeda oddati Komisiji za tehnične preglede v deponiranje registrske tablice teh vozil.

Po 15. maju 1957 ne bodo smela voziti v javnem cestnem prometu motorna vozila, katerim ne bo podaljšana veljavnost prometnega dovoljenja za leto 1957.

Iz pisarne

Tajništva za notranje zadeve OLO Koper.

Vsak dan več strojev za kmetijstvo. Tudi na velikih riževih poljih, ki so jih do pred nedavnim obdelovali le ročno, se pojavljajo prvi stroji. Na sliki vidimo velik stroj za poravnavanje zemljišča pred setvijo.

ORJASKI NEBOTIČNIK

Znani ameriški arhitekt Frank Lloyd Wright je nedavno objavil svoj načrt za največjo gradnjo na svetu. Gre za orjaški nebotičnik, ki mu doslej ni primere. Imenoval ga je »Sky city«, kar pomeni po naše »nebesno mesto«. Iz podatkov bomo videli, da bo nebotičnik, če bo kdaj zgrajen, resnično zaslužil to ime. Visok bo namreč natanko 1609 metrov in bo imel 528 nadstropij. V njem bo delalo in stanovalo 130.000 ljudi. Wright je izdelal tudi potrebne proračune in trdi, da gradnja ne bi stala več kot 250 milijonov dolarjev.

»Slovo od orožja« na filmskem platnu. Hemingwayev roman, ki ga prinašamo v našem podlistku, bodo posneli na filmski trak. Ekipe so že na terenu in delo je v teku. Na sliki vidimo glavna igralca Rocka Hudsona in Jennifer Jones.

Obči napad na Antarktiko

Razen zaledenelih področij Arktike in Antarktike je danes že vsa zemeljska obla bolj ali manj raziskana. Južni tečaj in vsa Antarktika sploh pa ima še mnogo skrivnosti. Zato pravzaprav ni čudno, če so pogledi vseh večjih držav usmerjeni tja in če si vsi prizadevajo, da bi prvi raziskali to področje. Seveda tu ne gre le za znanstveno tekmovanje. Važno vlogo imajo predvsem vojaški strateški interesi. Tako smo v zadnjem času brali o sovjetski ekspediciji, zdaj pa se tam mudijo Novozelanci in Američani, ki gradijo stalno postojanko, kjer imajo namen ostati

nepretrgoma štiri leta, da bi podrobno raziskali veliko področje, pokrito z večnim ledom in snegom.

LUČ TUDI PODNEVI

Najnovejši ameriški avtomobili so popolnoma enaki, če jih gledamo sprejaj ali zadaj. To je zlasti za prometnike zelo nerodna zadeva, saj se je pokazalo, da niti najbolj izkušeni med njimi ne morejo v mestnem vrvežu spoznati, ali takšen avto prihaja oziroma odhaja. Zato je prometna oblast določila, da morajo vsi takšni avtomobili voziti tudi podnevi s prižganimi lučmi.

ELEKTRIČNO SPANJE

Če bi hoteli naštevati, kje vse že danes uporabljamo elektriko, bi za to potrebovali celo knjigo. Toda še zdaleč niso izčrpane vse možnosti. Prav te dni sta dva sovjetska zdravnik iznašla električni aparat, ki bo služil namesto uspavalnega sredstva. Človeka, ki bi ga radi uspavali, izpostavijo delovanju izmeničnega toka zelo nizke frekvence in ta v kratkem času trdno zaspi. Zanimivo je, da se po takem

električnem spanju počuti zelo svežega in čilega.

RADAR NAMESTO PROMETNIKA

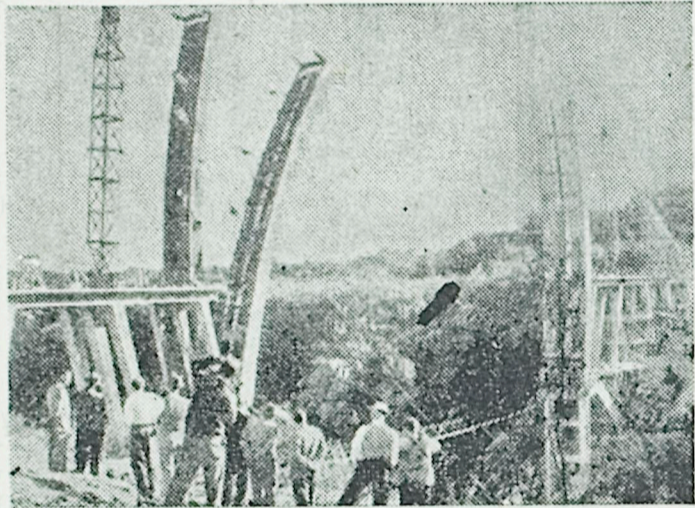
V ZDA so izdelali poseben radar, ki bo v prihodnje zamenjal policaja pri ugotavljanju prometnih prekrškov. Naprava bo avtomatično ugotovila, kateri vozač vozi prehitro in se ne drži prometnih predpisov. V takšnem primeru bo radar fotografiral registrsko tablico vozila. Deloval bo lahko tudi ponoči.

Helikopter — vlačilec. Zanimiv poskus so naredili v ZDA, da bi ugotovili možnost reševanja ladij s helikopterji. Poskus se je posrečil, saj je letalo vleklo 3000-tonsko ladjo s hitrostjo 9 kilometrov na uro.

ZELEZNICA ČEZ HIMALAJO

Sovjetsko ministrstvo za promet je objavilo vest, da so že naredili projekt za gradnjo železniške proge, ki naj bi povezovala sovjetsko mesto Frunze z New Delhijem v Indiji. Če bo prišlo do uresničenja tega načrta, bo ta proga eno izmed največjih gradbenih del na svetu. Dolga bo namreč več tisoč kilometrov, speljana pa po skoraj nepreloženih področjih Himalaje. Po načrtih naj bi bila proga široka 4 in pol metra ter urejena za atomske lokomotive z jakostjo 100.000 KS.

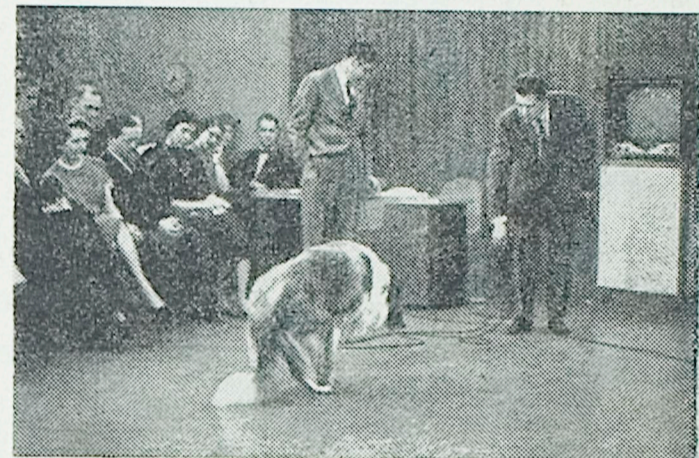
Čez reko Storms v Južni Afriki so zgradili skoraj 200 metrov dolg jekleni most, ki se boči nad 125 metrov globoko sotesko. Obe, več deset ton težki »rebrici« so sestavili na bregu, nato pa so ju z dvigali počasi spuščali drugo proti drugi, da sta se sredi soteske ujeli. To je bil prvi poskus gradnje tako velikega mostu na ta način, kar pa je popolnoma uspelo.

LETALE JE IZGINILO

Ameriško vojaško štirimotorno transportno letalo, ki je te dni odletelo s Havajskega otočja, je na poti proti Japonski brez sledu izginilo. Domnevajo, da gre za nesrečo in da se je letalo zrušilo v morje, vendar doslej niso našli nobenih znakov, ki bi to potrjevali. V letalu je bilo 57 potnikov in deset mož posadke.

HELIKOPTERJI ZA GASILCE

Mestna uprava v Suffolku v Veliki Britaniji je opremila svojo poklicno gasilsko četo s helikopterjem. Uporabljali ga bodo pri gašenju visokih stavb in v primerih, ko bodo druga sredstva, ki jih imajo na razpolago, odpovedala. Prav tako so dodelili gasilcem več helikopterjev tudi v večjih italijanskih mestih.

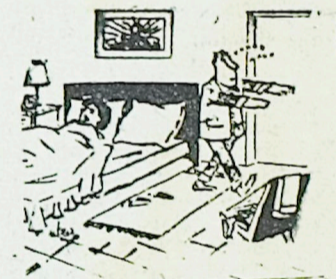

»Pusti ali podvoji«, slovita televizijska oddaja, ki jo spremlja pri svojih sprejemnikih na tisoče ljudi v vseh deželah, kjer so jo uvedli, Američanom ni dovolj. Zdaj so jo razširili tudi na pse. Slika prikazuje uspešnega tekmovalca, kako posnema gibe neke ameriške baletke. Pes je pri tem »zaslužil« blizu pol milijona dinarjev.

POSLEDICE PUSTA

Znano je, da praznujejo pust ali karneval posebno slavnostno zlasti v Južni Ameriki in da v tem pogledu prednjači brazilsko mesto Rio de Janeiro. Maskarade, plesi in druge zabave trajajo nepretrgoma štiri dni in noči, pri čemer se zgodi tudi marsikaj nepredvidenega. Tako je letošnje praznovanje zahtevalo v tem mestu 14 smrtnih žrtev in 1417 ranjenih.

Za dobro voljo

— Nikar ne igray mesečnika. Ključ od sobarične sobe imam jaz!

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

48

POSLOVENIL RADO BORDON

»Ti si dobro, preprosto dekle,« sem dejal.
»Preprosto dekle sem. Nihče razen tebe ni nikoli dojel tega.«
»Nekoč, ko sem te komaj še poznal, sem ves popoldan prebil v razmišljanju, kako bova skupaj šla v hotel Cavour in kako bo z nama.«
»To je bilo zelo nedostojno od tebe. Tole pa ni Cavour, kajne?«
»Ne. Ne bi naju bili pustili noter.«
»Naju bodo čez kdaj pustili. Toda prav v tej reči se razlikujeva, dragi. Jaz nisem nikoli mislila na kaj takega.«
»Prav zares nikoli?«
»Nekoliko pač,« je rekla.
»Ah, ti si čudovito dekle.«
»Natočil sem spet kozarec vina.«
»Zelo preprosto dekle sem,« je rekla Catherine.
»Spčetka nisem mislil tako. Mislil sem, da si nekoliko trčena.«
»Saj sem tudi bila. Toda nisem bila trčena na zamotan način. Nisem te spravljala v zadrego, kajne, dragi?«
»Vino je krasna reč,« sem rekel. »Ob njem pozabiš na vse húdo.«
»Prav dobro je,« je odgovorila Catherine. »Toda za protin mojega očeta ni koristno.«
»Ti imaš očeta?«
»Da,« je odvrnila Catherine. »Protin ga muči. Saj ni potrebno, da bi ga poznal. Kaj ti nimaš očeta?«

»Nimam,« sem dejal. »Pač pa očima.«
»Mi bo všeč?«
»Saj ni treba, da bi se kdaj srečal z njim.«
»Kar lepo je nama tako,« je rekla Catherine. »Poslej mi ni mar nič drugega. Tako srečna sem, da sem poročena s tabo.«
Prišel je natak in odnesel posodo. Čez nekaj časa sva bila spet zelo tiha in sva slišala dež. Spodaj na ulici je hupal avtomobil.
»In vendar pravi mi srce, kako naproti čas mi gre,« sem rekel.
»Poznam to pesem,« je rekla Catherine. »Marvellova je. Pripoveduje o dekletu, ki ni hotela živeti z moškim.«
Glavo sem imel bistro in hladno in želel sem govoriti o dejstvih.
»Kam pojdeš rodit otroka?«
»Ne vem. V najprimernejši kraj, ki ga bom mogla najti.«
»Kako boš uredila to reč?«
»Pač najbolje, kar se bo dalo. Nikar ne skrbi, dragi. Preden se konča vojna, bova lahko imela dosti otrok.«
»Skoraj je že čas, da se odpraviva.«
»Vem. Lahko rečeš, da je že čas, če želiš.«
»Ne.«
»Tedad se nikar ne vznemirjaj, dragi. Doslej si bil kar ljubeč, zdaj pa si se začel vznemirjati.«
»Ne bom se vznemirjal. Mi boš pogosto pisala?«
»Vsak dan. Ali berejo vaša pisma?«
»Ne znajo dovolj dobro angleško, da bi nam povzročali skrbi.«
»Pisala jih bom precj zmedeno,« je rekla Catherine. »Samo ne preveč zmedeno.«
»Bom že poskrbela, da bodo nekoliko zmedena,« je dejala.
»Mislim, da morava zares iti.«
»Prav, dragi.«
»Žal mi je, da morava oditi iz najljubšega prijetnega doma.«
»Tudi meni.«
»Toda morava iti.«

»Prav. Toda nikoli nisva mogla dolgo ostati v najinem domu.«
»Bova že še ostala.«
»Ko se vrneš, ti bom pripravila lep dom.«
»Morda se prav kmalu vrnem.«
»Morda boš le lahko ranjen v stopalo.«
»Ali pa v uhelj.«
»Ne. Želim, da ostanejo tvoja ušesa, kakršna so.«
»Moje noge pa ne?«
»V noge si že bil ranjen.«
»Iti morava, draga. Prav zares.«
»Prav. Stopi ti naprej!«

XXIV

Namesto da bi se peljala dol z dvigalom, sva se odpravila po stopnicah. Preproga na stopnicah je bila že oguljena. Ko so prinesli večerjo, sem jo plačal, natak, ki jo je bil prinesel, pa je sedel na stolici poleg vrat. Planil je pokonci in se priklonil. Stopil sem z njim v sosedno sobo in plačal račun za sobo.
Direktor se je vedel z mano kot prijatelj in je odklonil, da bi mu plačal vnaprej; toda ko je odšel spat, ni pozabil, da ne bi bil postavljen pred vrata natakarja, tako da ne bi mogel oditi, ne da bi plačal. Verjetno se je bilo kaj takega že pripetilo, celo z njegovimi prijatelji. Človek ima v vojni pač toliko prijateljev.
Prosil sem natakarja, naj nama preskrbi kočijo. Vzel je Catherinein zavoj, ki sem ga nosil jaz, in odšel z dežnikom ven. Videla sva ga skozi okno, kako je šel v dežju čez cesto. Stala sva v sosedni sobi in strmela skozi okno.
»Kako se počutiš, Cat?«
»Zaspala sem.«
»V meni je vse prazno in lačen sem.«
»Imaš kaj jedat?«
»Da, v torbici.«
Videl sem, kako se približuje kočija. Ustavila se je. Konj je imel v dežju povešeno glavo. Iz kočije je stopil natak, odprl dežnik in stopil proti hotelu. Šla sva mu nasproti do vrat in stopila pod dežnikom po mokrem pločniku do kočije, ki je čakala ob robu pločnika. Po oboku je tekla voda.